

Parasta
Paltamossa on
Golf

Parasta Paltamossa on
Sukupolvien jatkumo

Parasta
Paltamossa on
Luonto

Parasta Paltamossa on
Kesä mökillä

Parasta Paltamossa on
Päivähoito

Tiedolla johtamisen tueksi Paltamon kunnan indikaattoritiedot

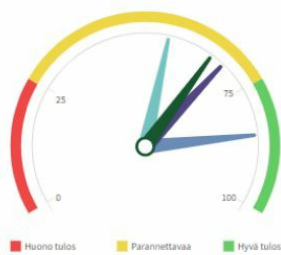
Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Seuraavassa on kuvattu Paltamon kunnan taustaindikaattoreita, jotka kuvaavat väestön hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden tilaa ja elinvoimaa. Vaikuttava hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö edellyttää toimivaa tiedolla johtamista. Näin voimme tunnistaa väestön keskeiset hyvinvointiin liittyvät haasteet, joihin toimenpiteitä tulisi erityisesti suunnata. Näin myös kohdennamme käytettävissä olevat resurssit suunnitelmallisesti ja kestävämmiin ja vaikuttamme mahdolliseen polarisoitumiseen ja sosioekonomisten terveyserojen kasvuun.

Kuntien terveydenedistämisasiivisuutta seurataan valtakunnallisesti kunta- ja aluekohtaisen hyvinvointitiedon avulla (terveydenedistämisasiivisuus/kunta). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ylläpitää vertailutietojärjestelmää TEA-viisarin (www.thl.fi/TEAviisari) kautta. Edelliseen vuoteen verrattuna nousua on tapahtunut kuntajohtoon, lukiokoulutukseen ja kulttuurin saralla, vastaavasti perusterveydenhuollon ja liikunnan viisarit ovat pysyneet samassa.

TEA-viisari

Kaikki sektorit : Paltamo 2023

Kaikki sektorit : Paltamo 2022

Pisteet	Paltamo	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	68	69	70
Kuntajohto	85	75	82
Perusopetus	..	69	65
Lukiokoulutus	68	66	65
Ammatillinen koulutus	..	64	64
Liikunta	68	75	72
Perusterveydenhuolto	65	65	70
Kulttuuri	55	66	71

Pisteet	Paltamo	Koko maa
Kaikki sektorit	67	68
Kuntajohto	82	79
Perusopetus	..	64
Lukiokoulutus	65	66
Ammatillinen koulutus	..	63
Liikunta	68	72
Perusterveydenhuolto	65	70
Kulttuuri	54	66

HYTE-kerroin:

HYTE-kerroin mittaa laajasti tekemisiä aina johtamisesta, seurannasta ja arvioinnista, resursseista ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä käytännön tekemisiin. Se on usean indikaattoritiedoilla mitattavan osa-alueen kokonaistulos. Kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan eri osa-alueilla mitattuna. Tarkemmat indikaattorit löytyvät HYTE-kerroin indikaattorien osuudesta. HYTE-kertoimen tuoma raha ei ole ns. korvamerkittyä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöhön.

- Kokonaisuudessaan Paltamon HYTE-kertoimen tuoma raha oli 53 196 € vuonna 2023 ja se on noussut 62 895€::roon vuodelle 2024 (Valtionosuuslaskelmia - Valtiovarainministeriö (vm.fi)).

INDIKAATTORIT:

Alla olevat indikaattorit on jaoteltu eri pääotsikoiden alle. Indikaattoreja tulkittaessa harmaalla merkityt indikaattorit ovat ns. neutraaleja, joissa ei ole käytetty arvotusta onko indikaattorissa tapahtunut muutos myönteinen tai

kielteinen.

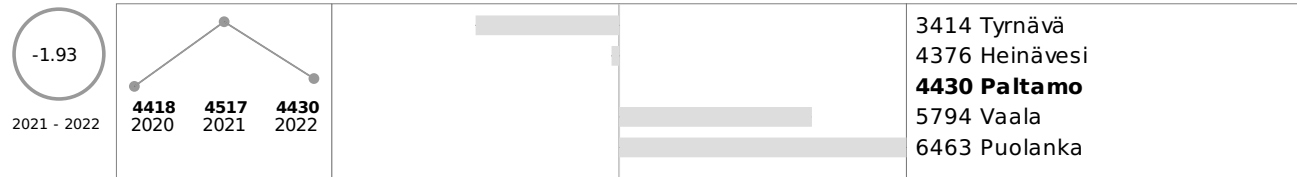
Arvotetut indikaattorit taas kuvaavat muutosta liikennevalo periaatteella, jossa vihreä kuvaa myönteistä ja punainen kielteistä muutosta. Vertailussa on käytetty laajassa hyvinvointikertomuksessakin käytettyjä vertailukuntia.

Vähimmäistietosisältöasetuksen indikaattorit ovat sisällytetty osaksi kaikkia indikaattoritietoja niiltä osin kuin niitä on tekohetkellä ollut saatavissa. Osassa indikaattoreissa tiedot voivat olla aiemmilta vuosilta, sillä uudempia tietoja ei ole ollut saatavissa.

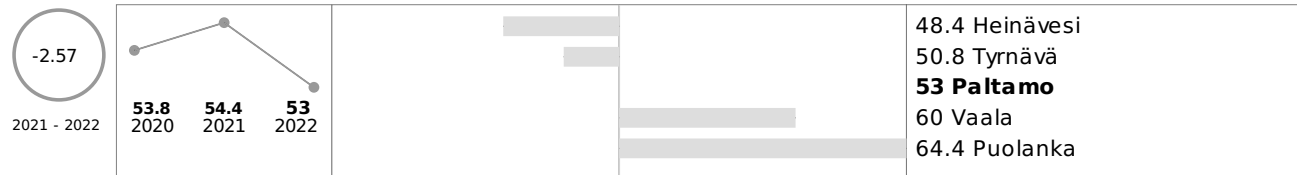
Talous

Tulot

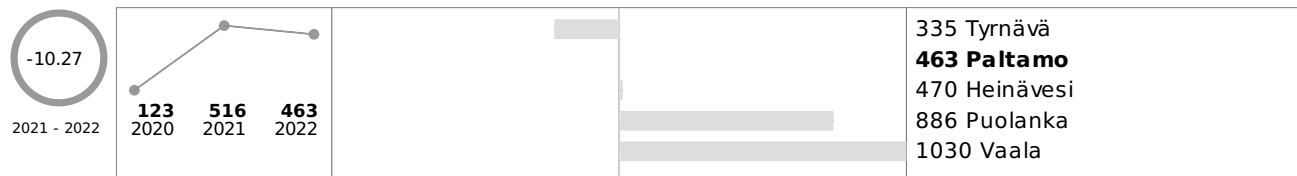
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

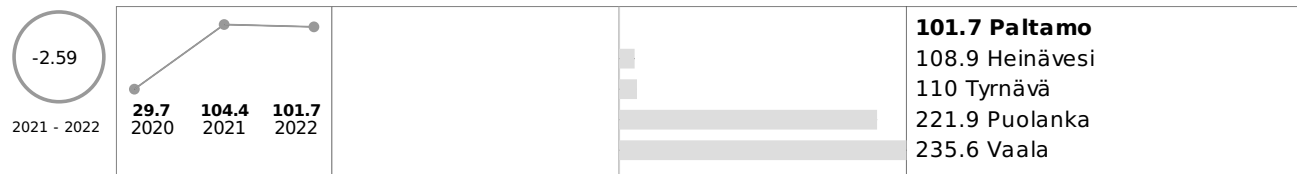
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

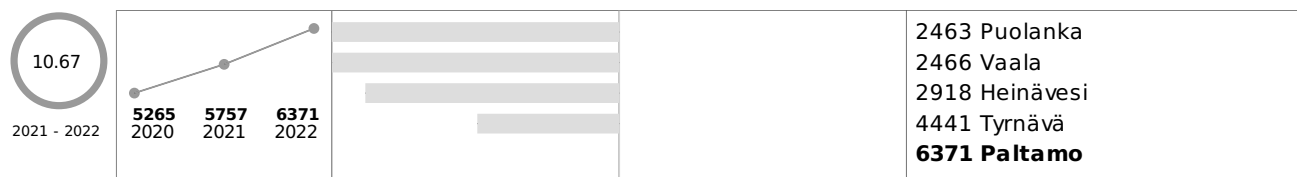
Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

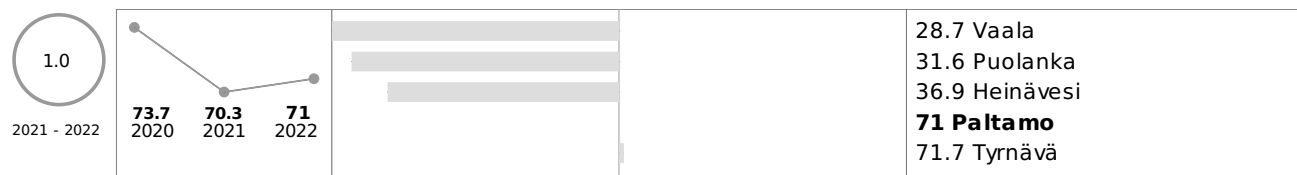
Vuosikate, % poistoista (-2022)

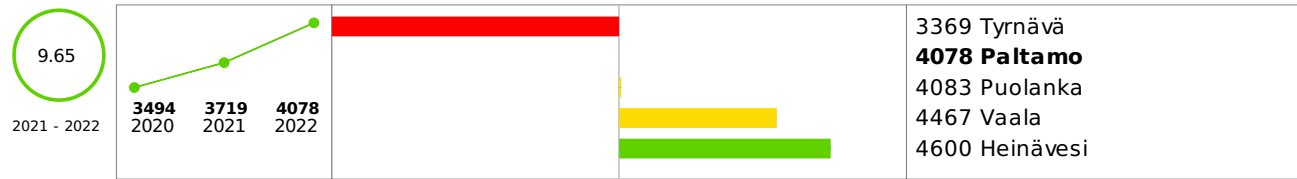
Lainakanta 31.12., euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

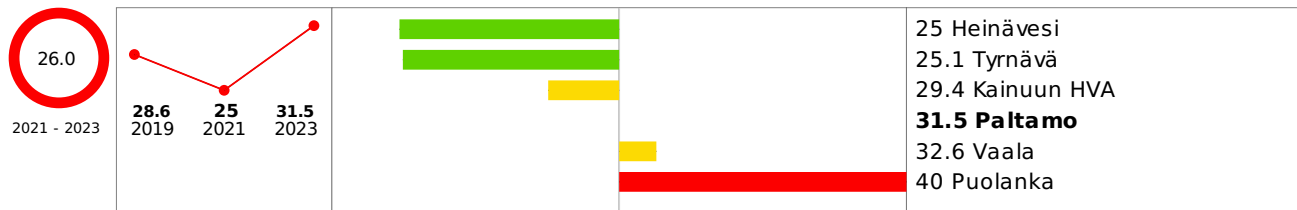

Verotulot, euroa / asukas

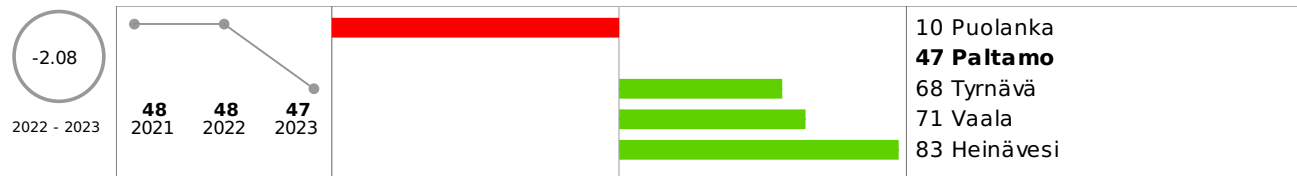

HYTE-kerroin

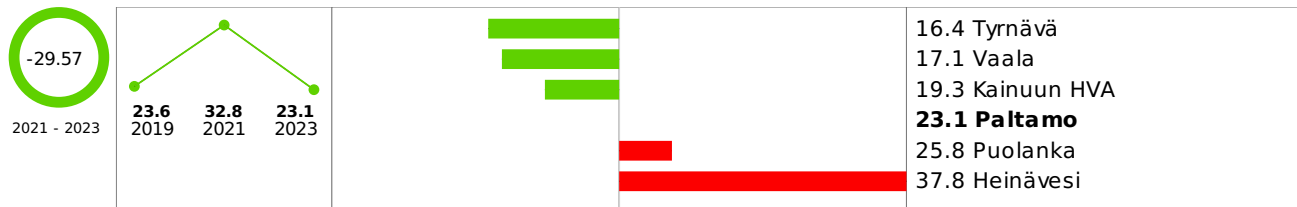
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

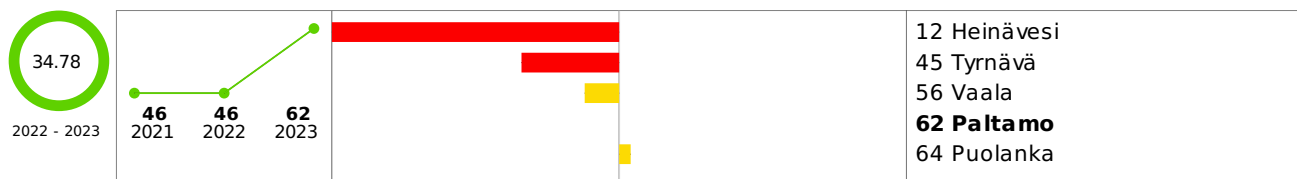
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

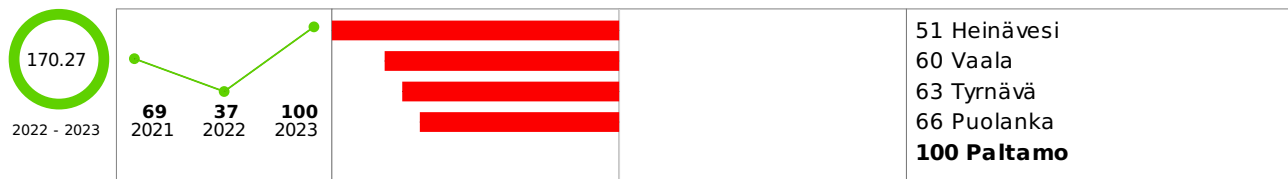
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori

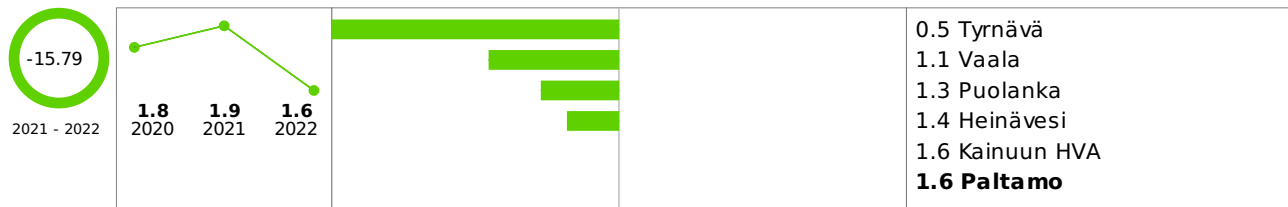
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

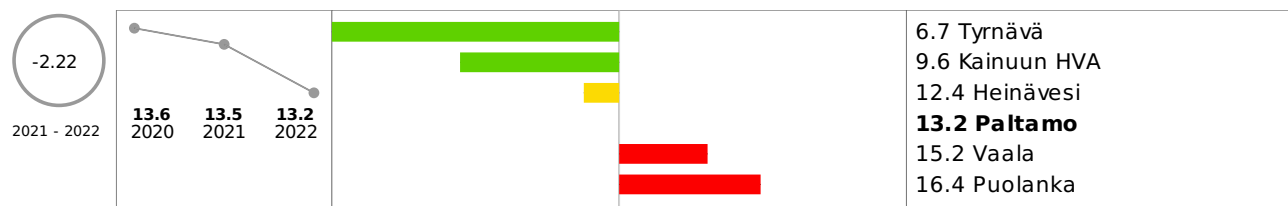
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

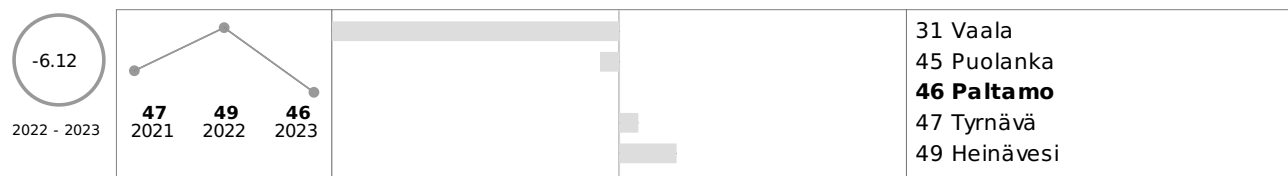
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

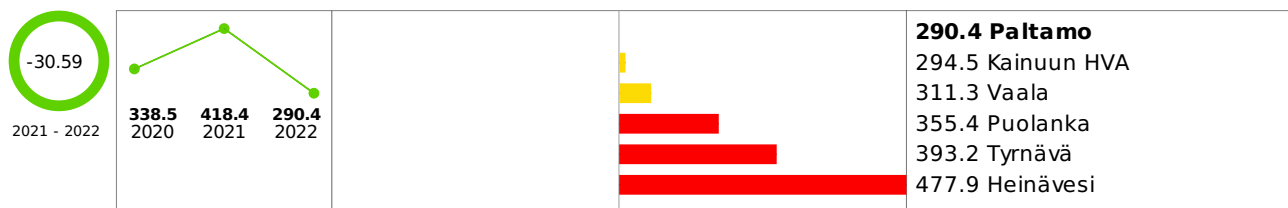
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

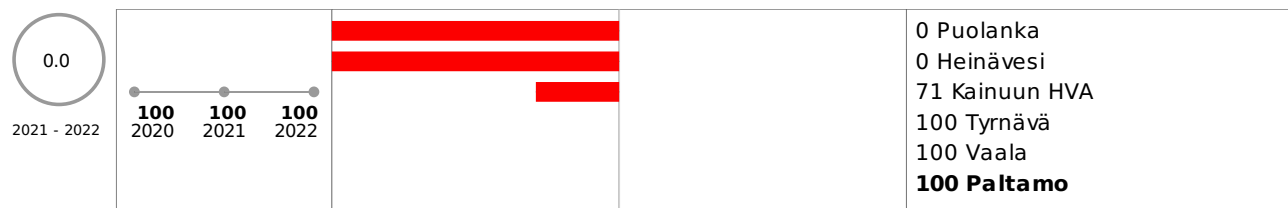
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

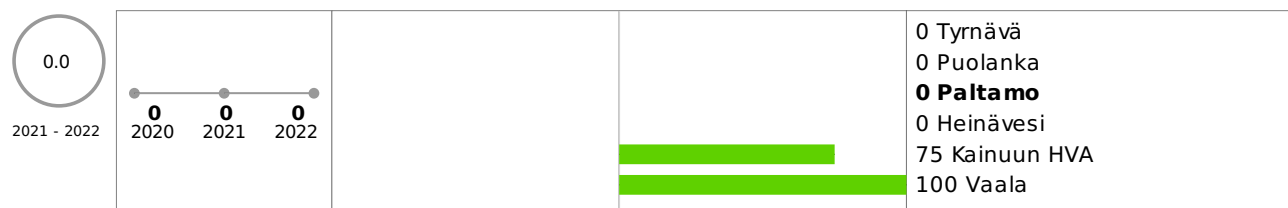
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

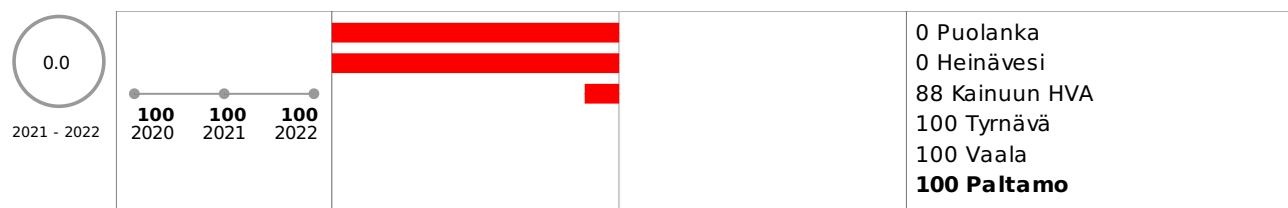
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

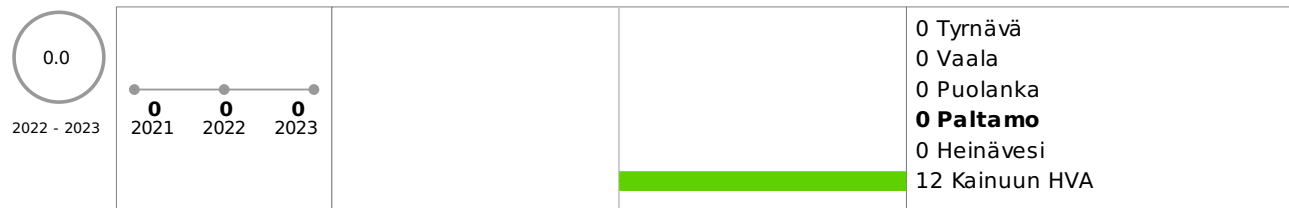
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

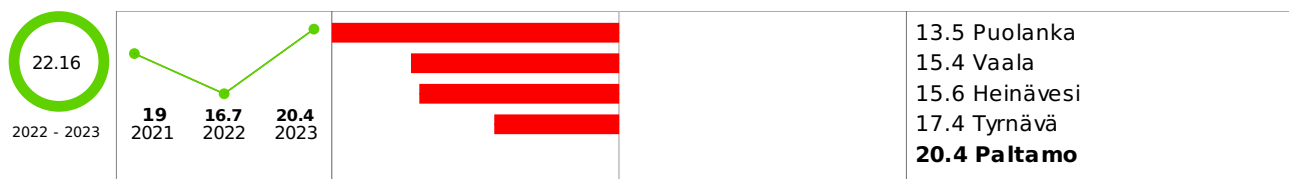
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

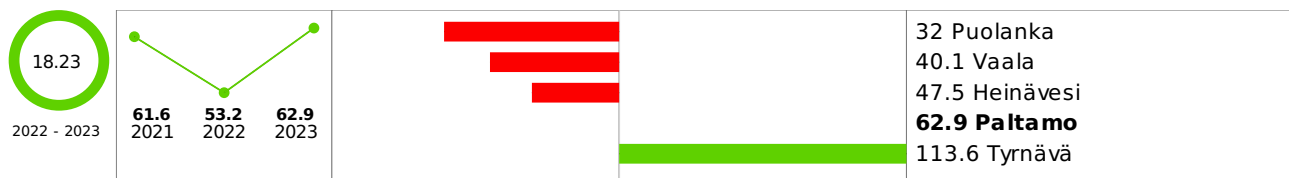
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

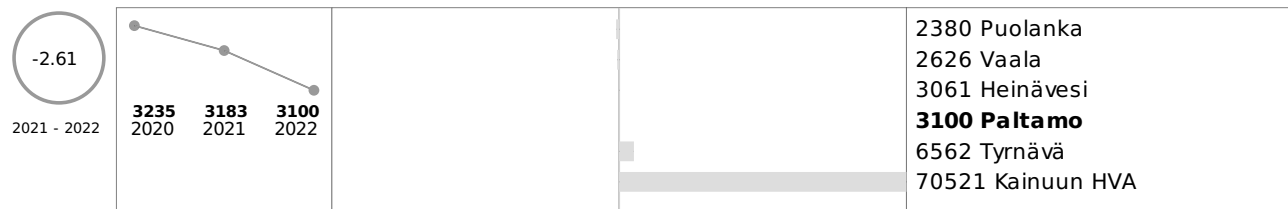
HYTE-kerroin, 1 000 euroa

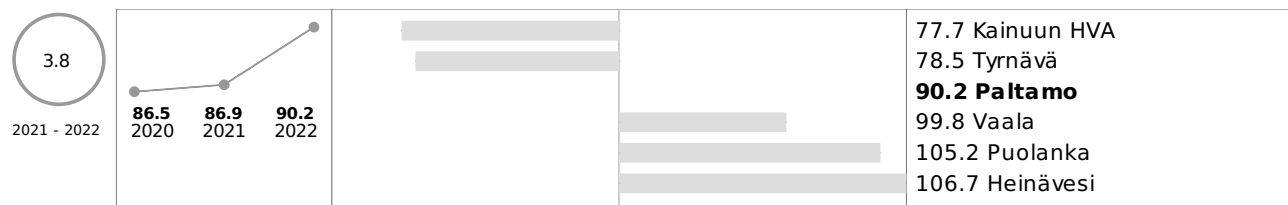
Elinvoima

Väestö

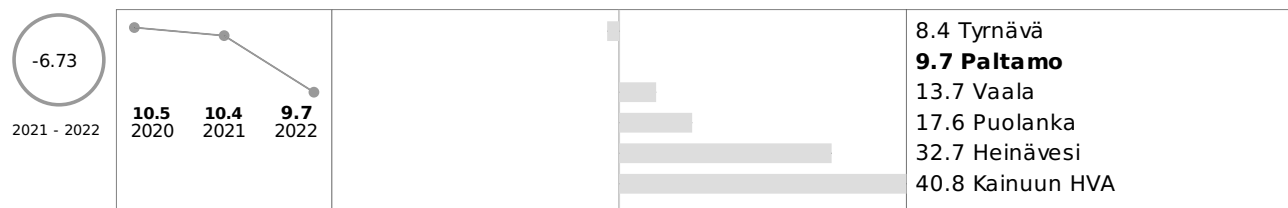
Väestö 31.12.

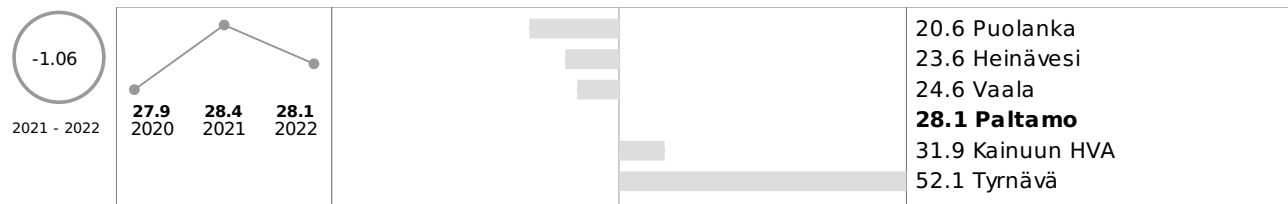
Huoltosuhte, demografinen

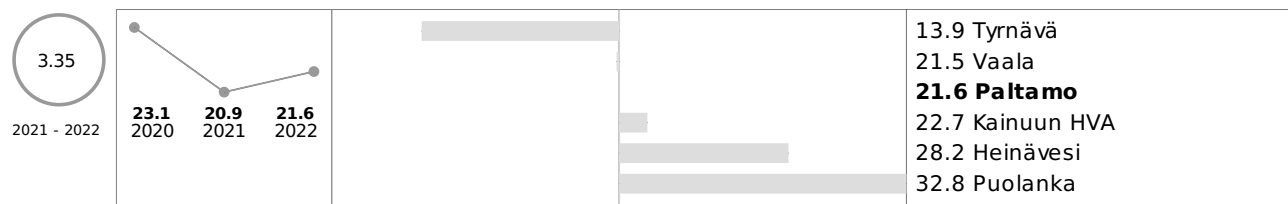
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

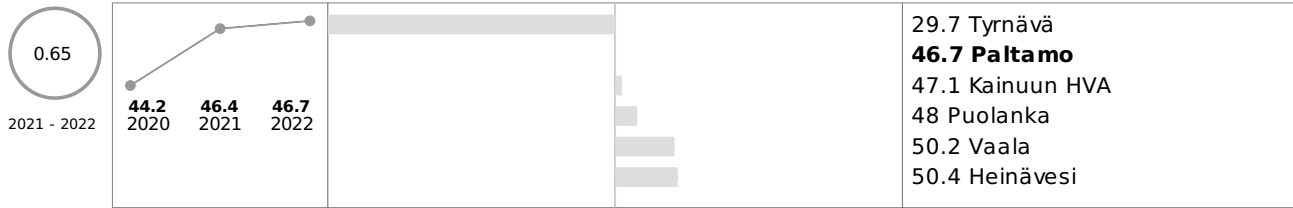
Lapsiperheet, % perheistä

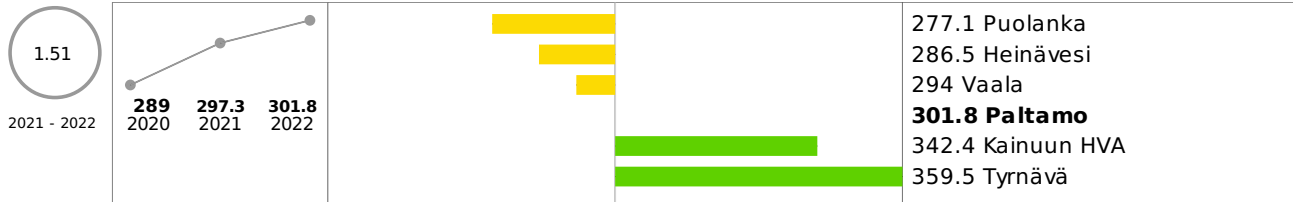
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

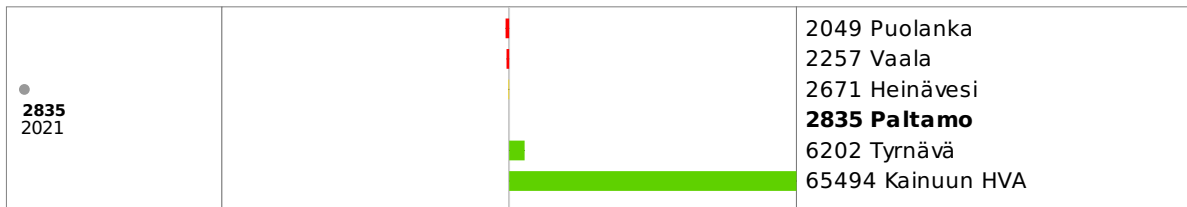
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

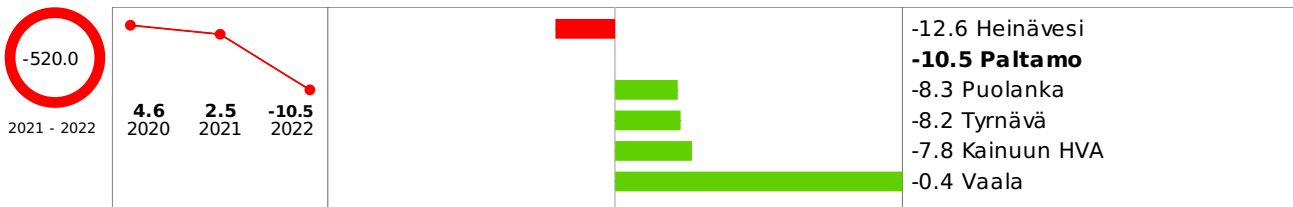
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

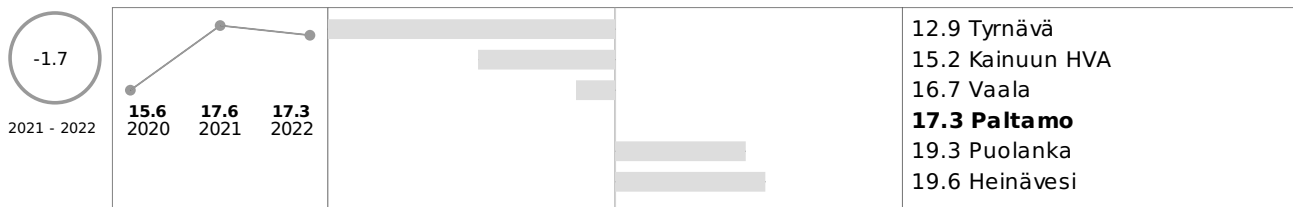

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

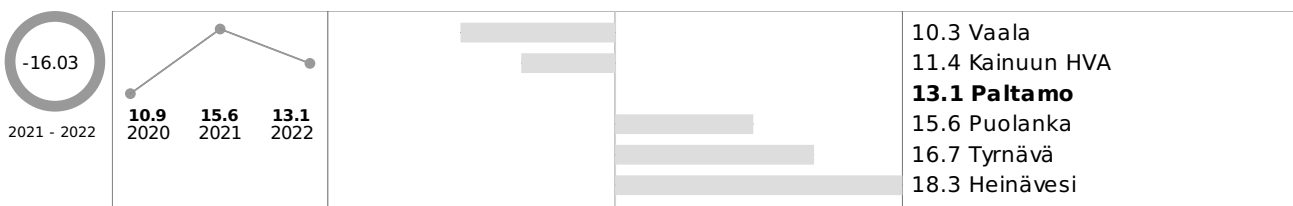

Elinvoima

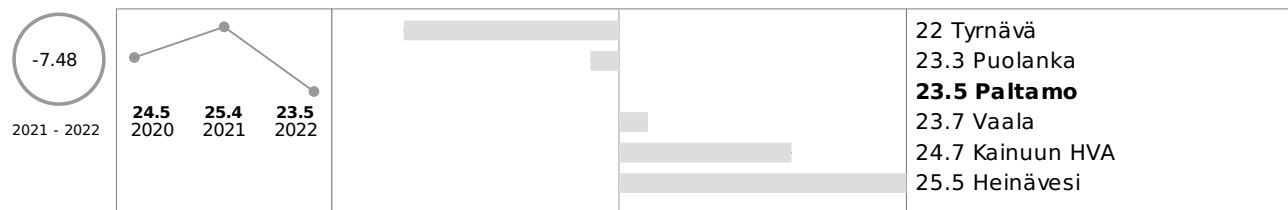
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

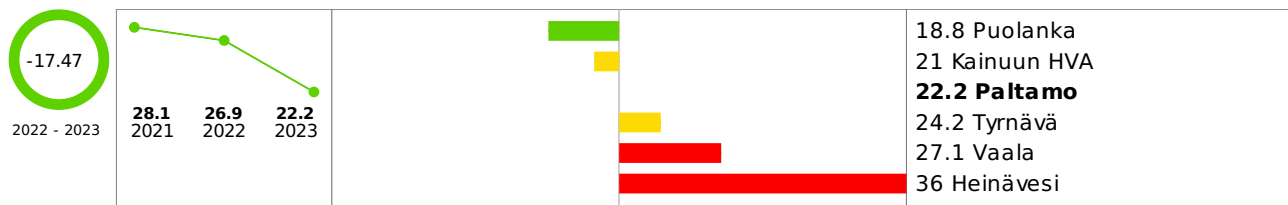
Lasten pienituloisuusaste

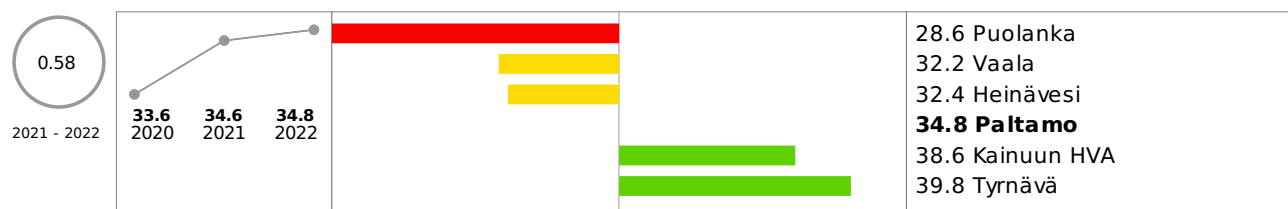
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

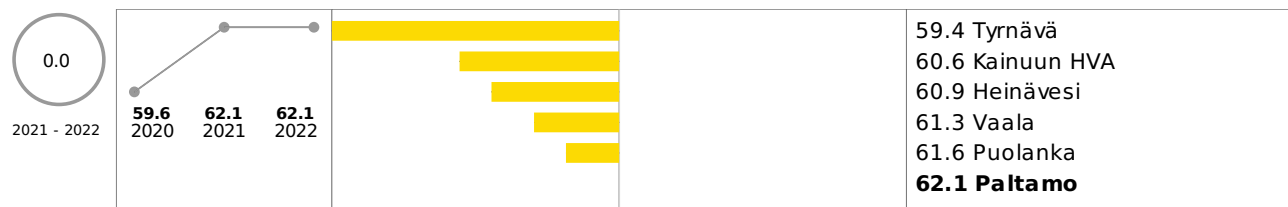
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

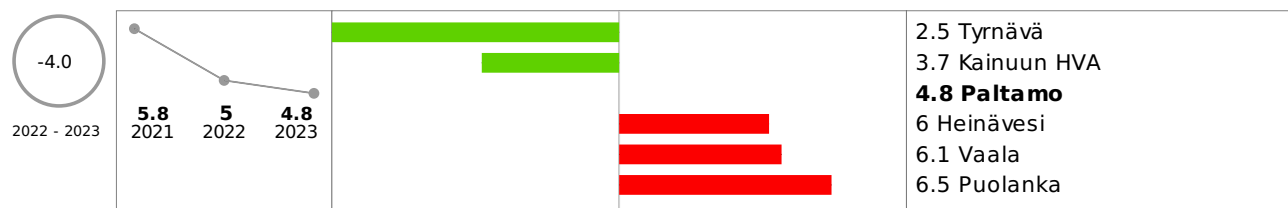
Työlliset, % väestöstä

Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä

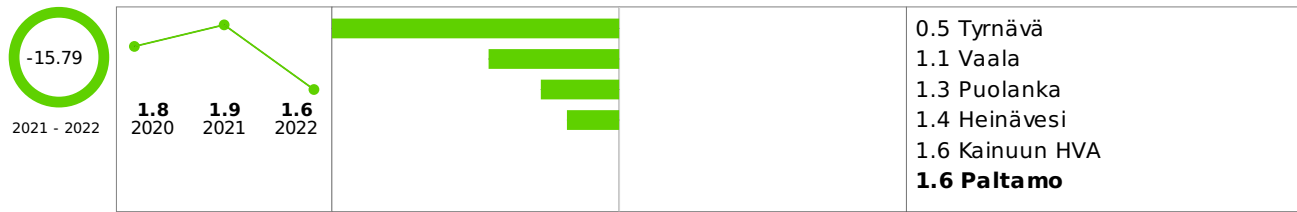
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

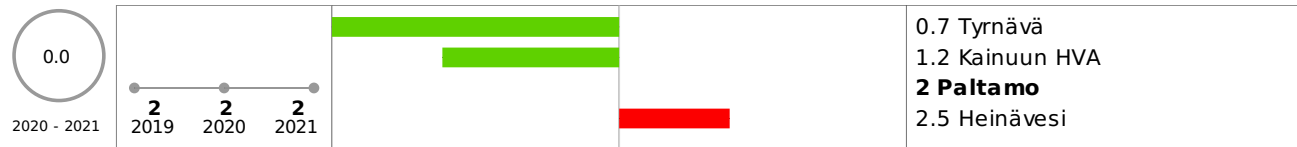
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

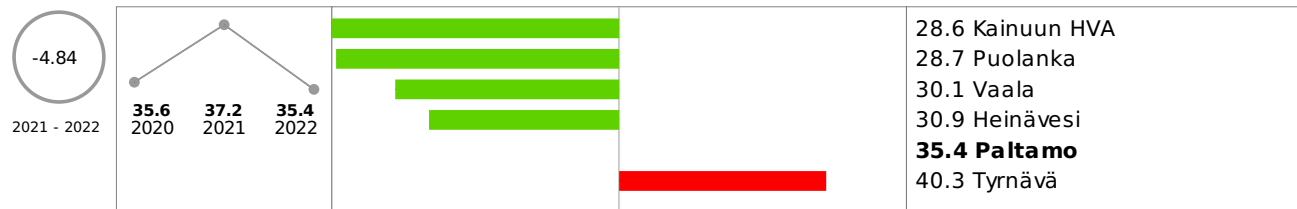
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

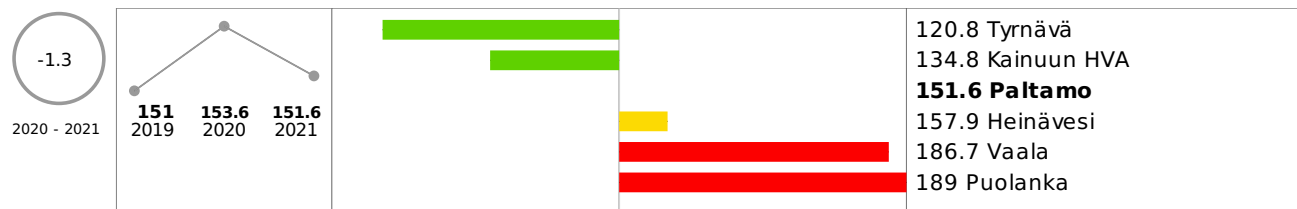
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

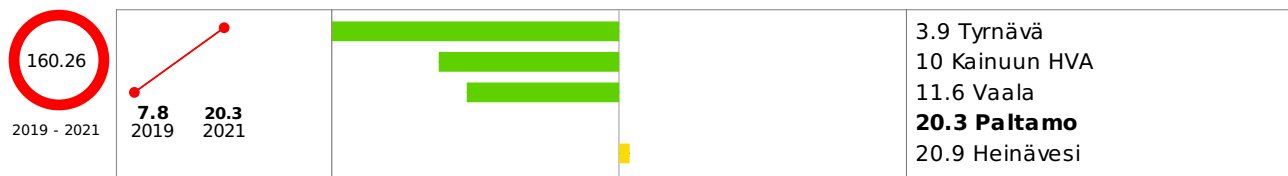
TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Paltamon asukasluku on laskenut, joka nostaa huoltosuhdetta. Yhden hengen asuntokunnat ja yhden vanhemman lapsiperheiden määrät ovat hieman nousseet. Hytekertoimen useat indikaattorit viestivät myönteisistä muutoksista mm. kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset ovat vähentyneet. Esille nousee myös se, että työttömyysprosentin kehitys on ollut myönteistä eli laskevaa.

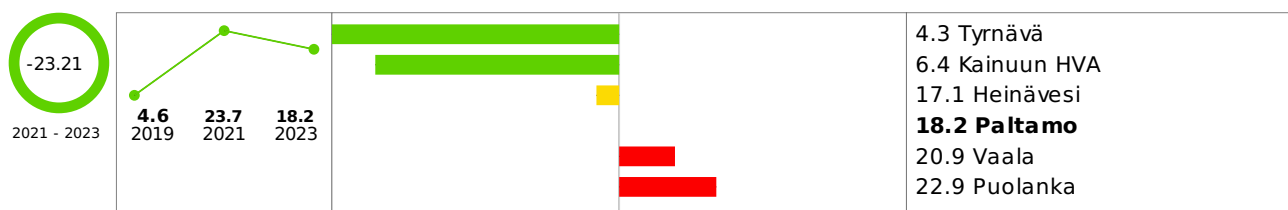
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

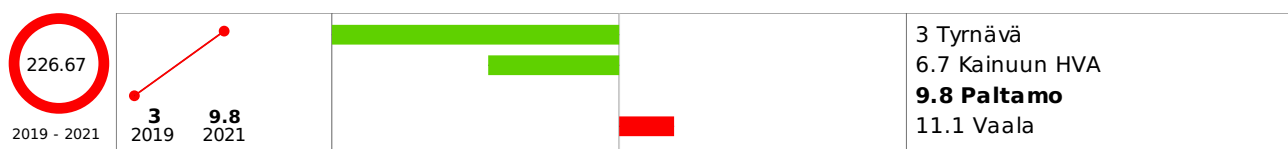
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

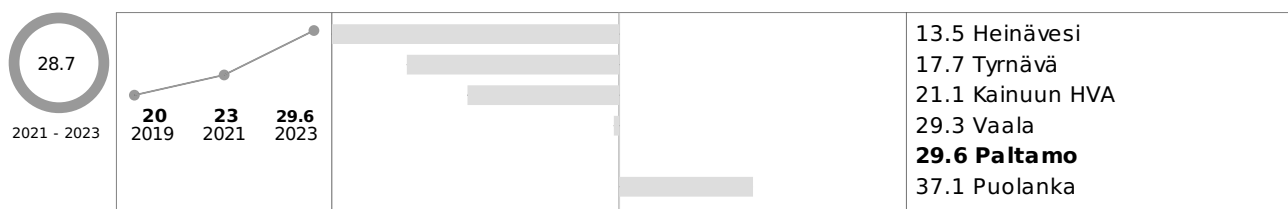
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

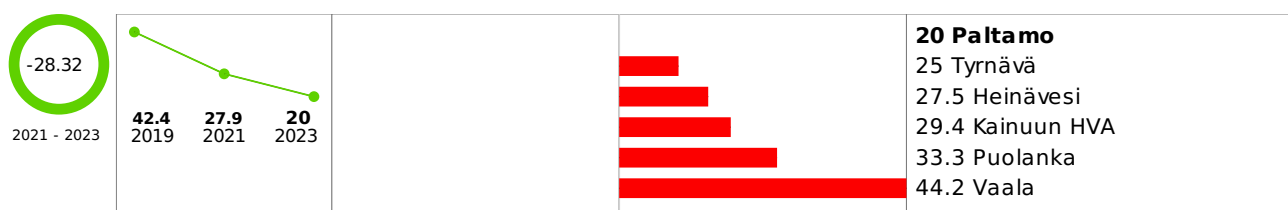
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

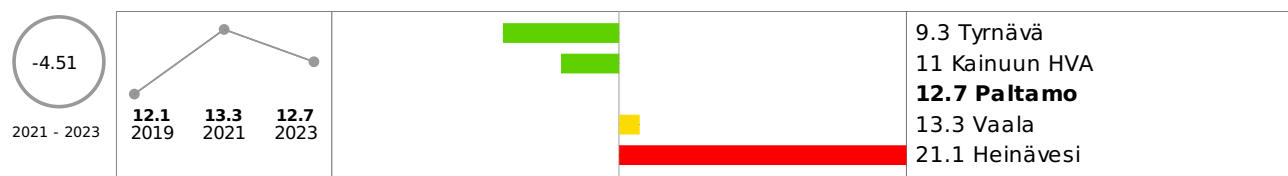
Sukupuoliyhdyntässä olleet, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % 8. ja 9. luokan oppilaista

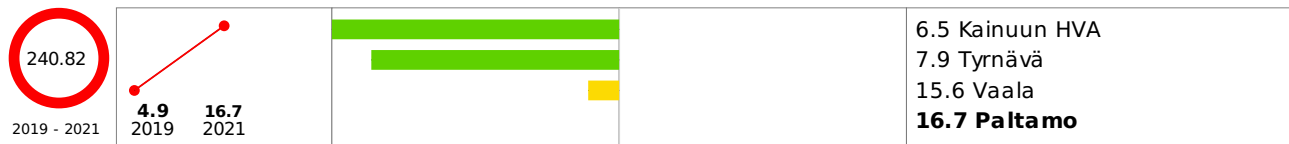
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

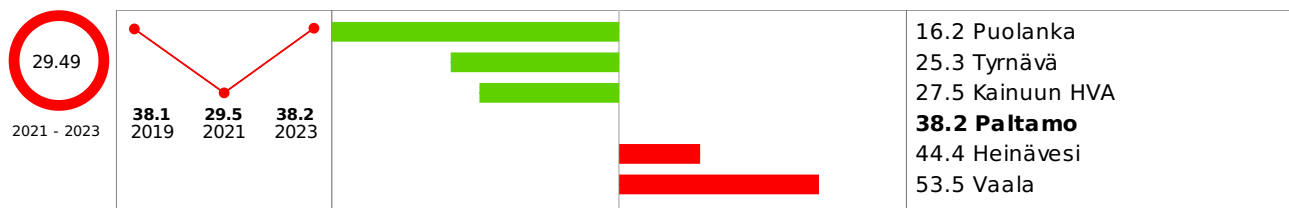
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

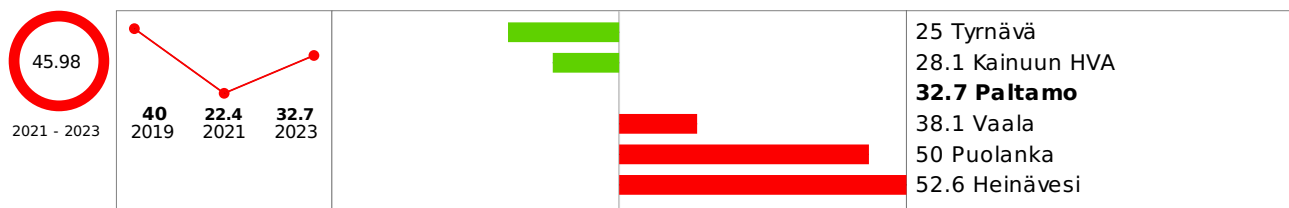
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

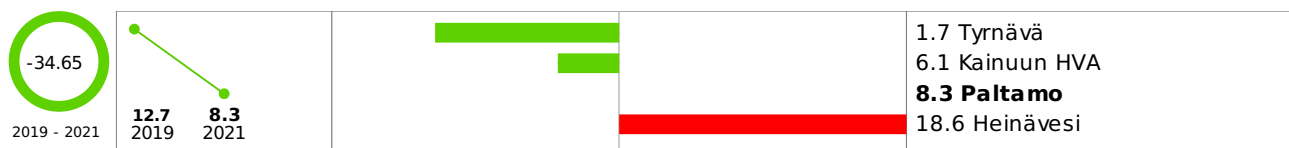
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

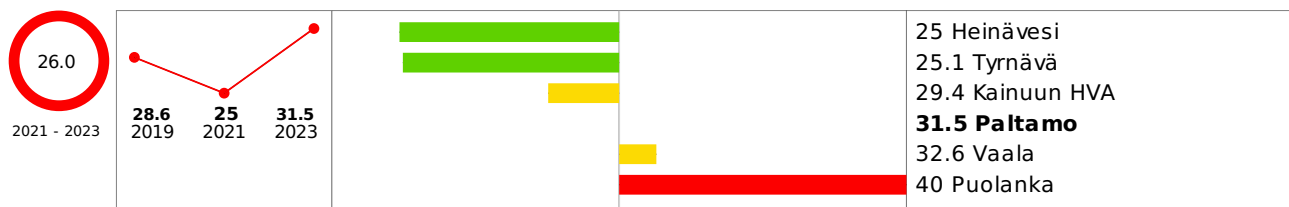
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

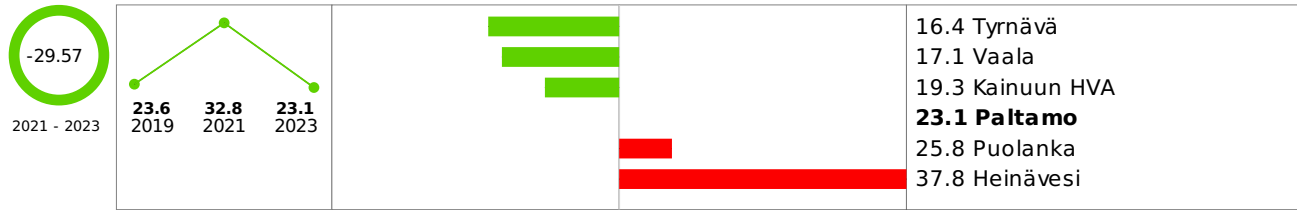
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

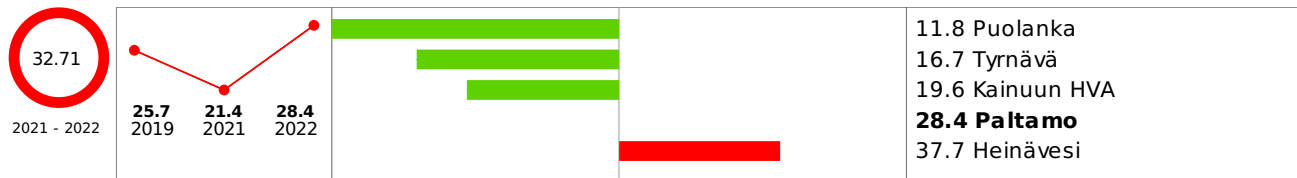
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

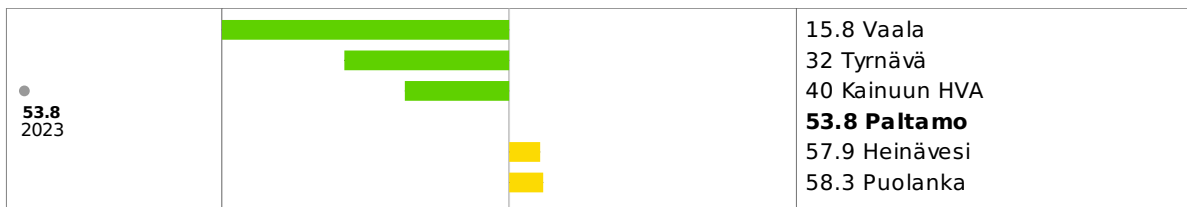
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

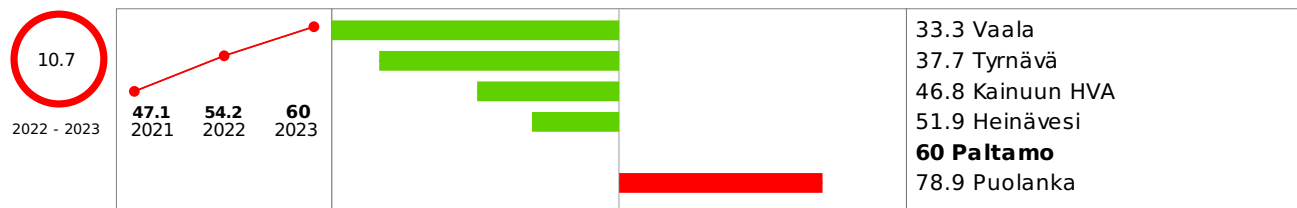
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

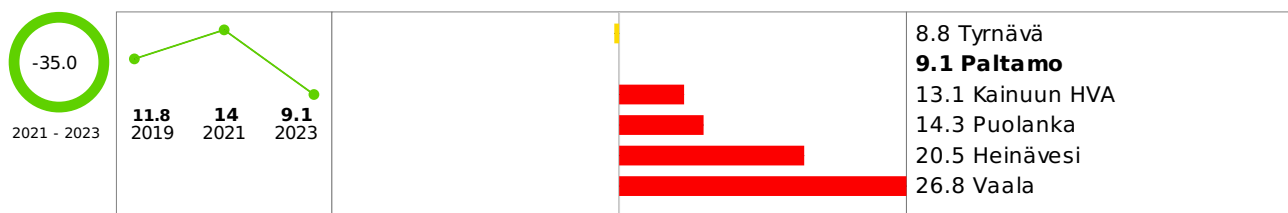
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

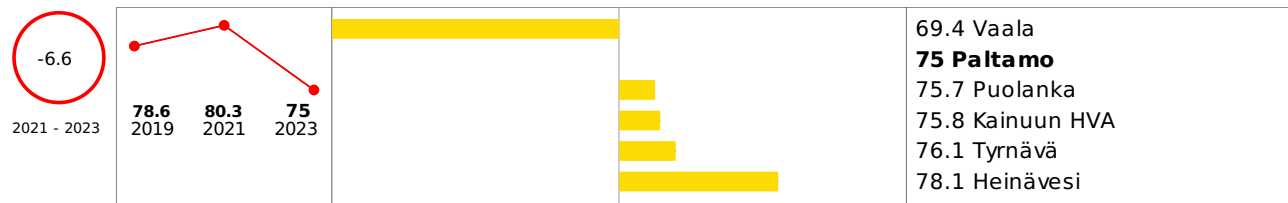
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

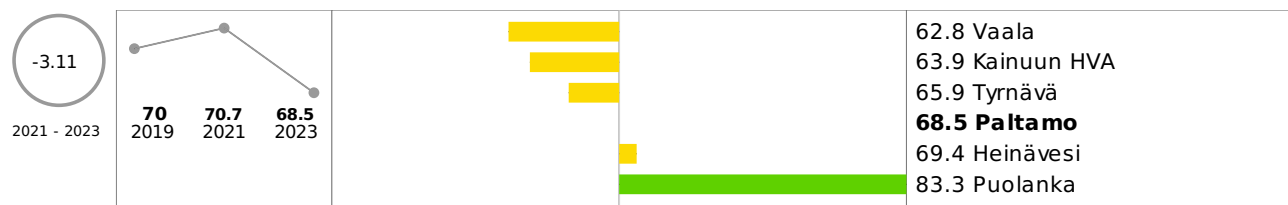

Opiskelu, työ ja toimeentulo

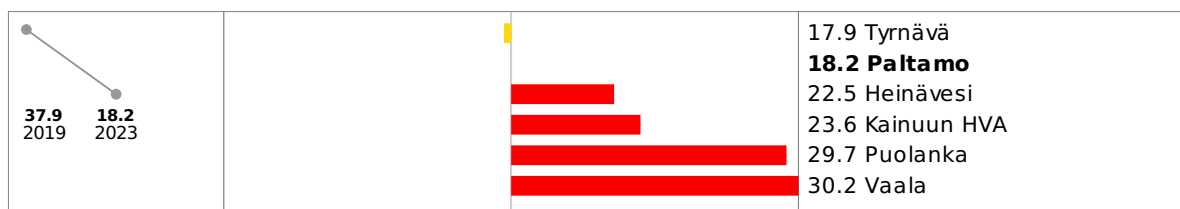
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

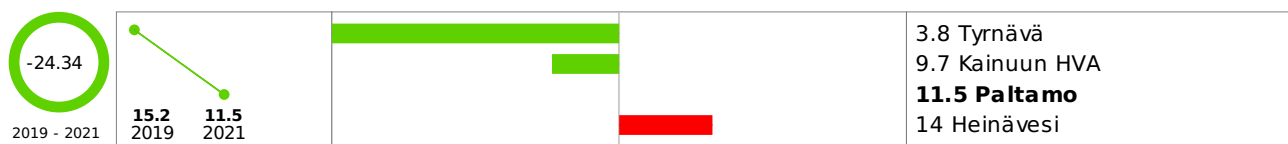

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

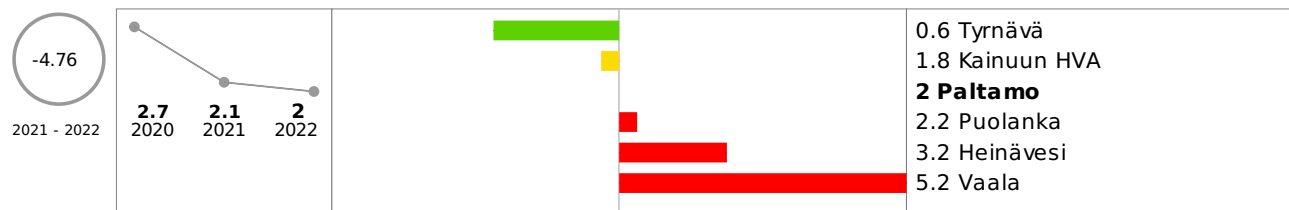

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

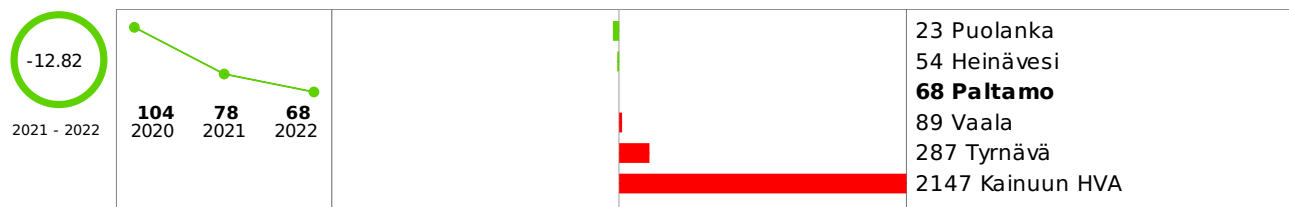
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

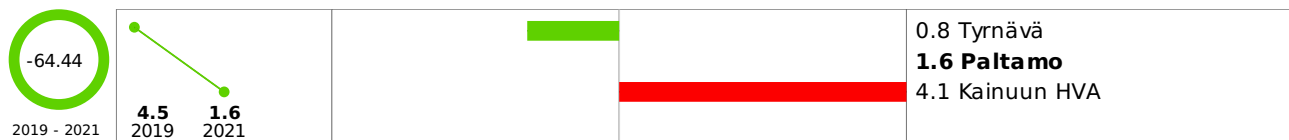
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

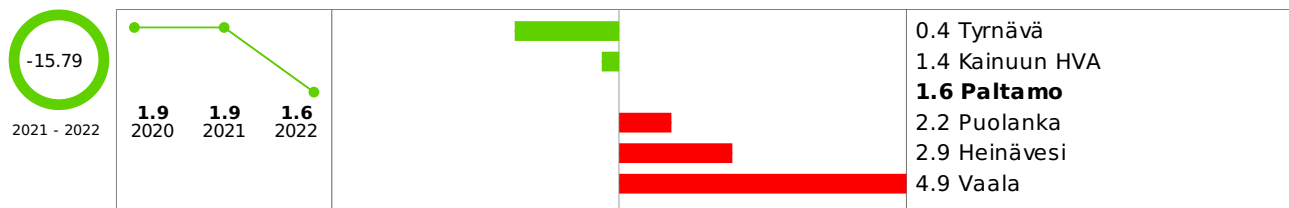
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

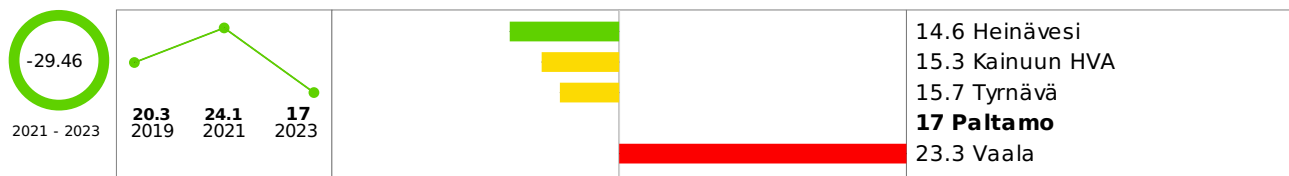
Osallistunut koulukiusaamiseen vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

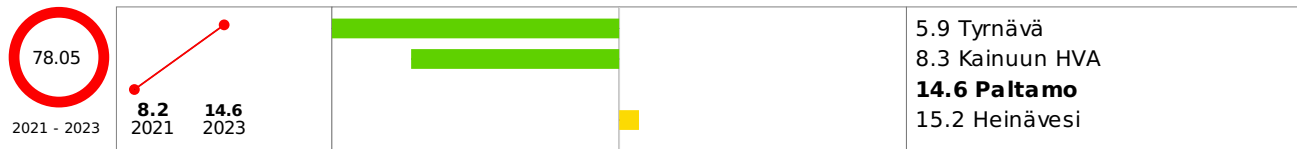
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

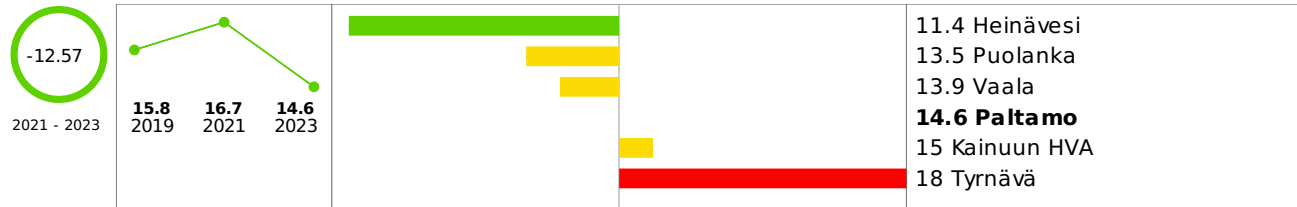
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2015)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

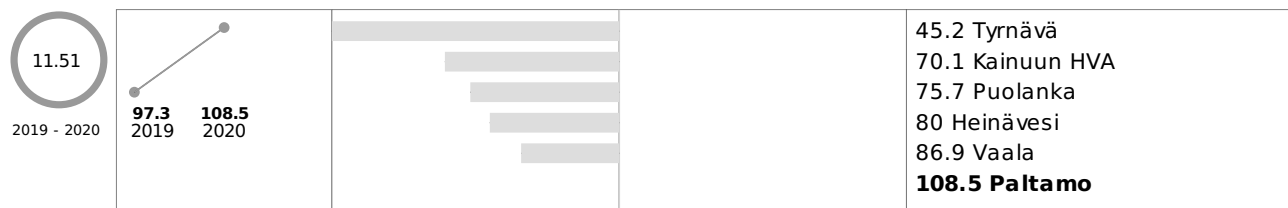
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

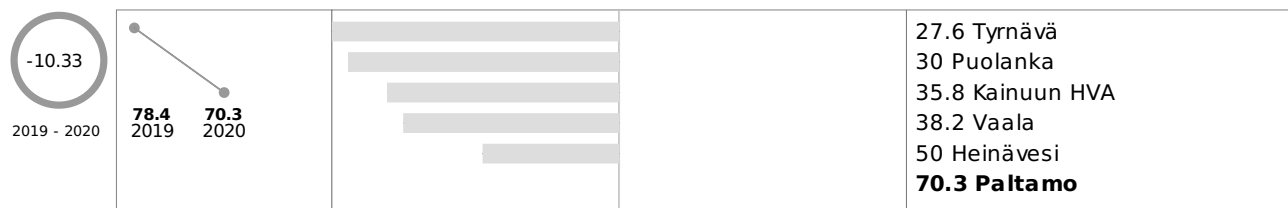
Palvelut

Varhaiskasvatus

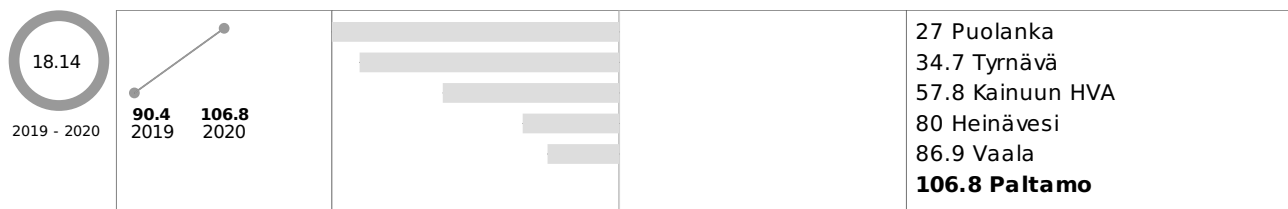
Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

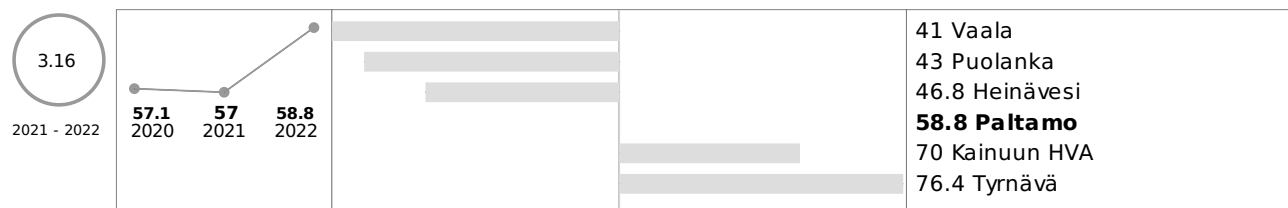

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

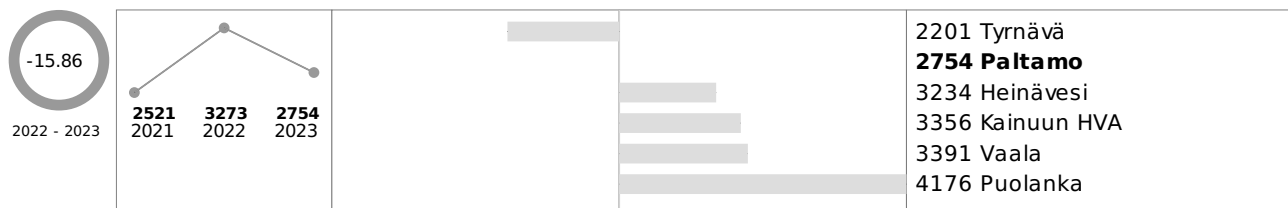
Koulu

Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km [%]

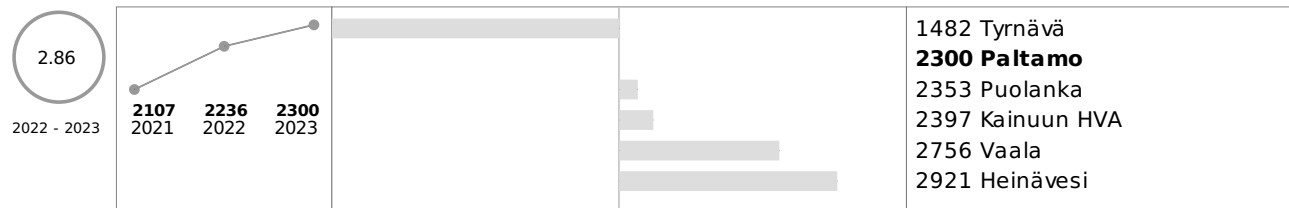

Sosiaali- ja terveydenhuolto

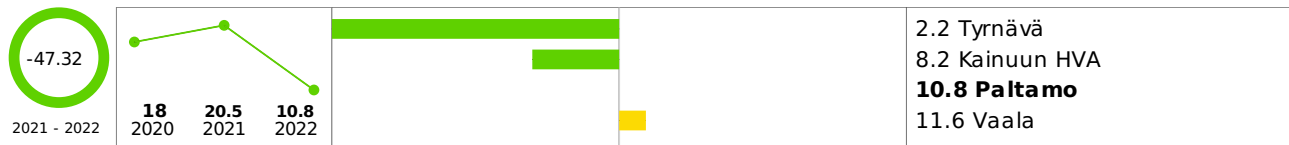
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiaista

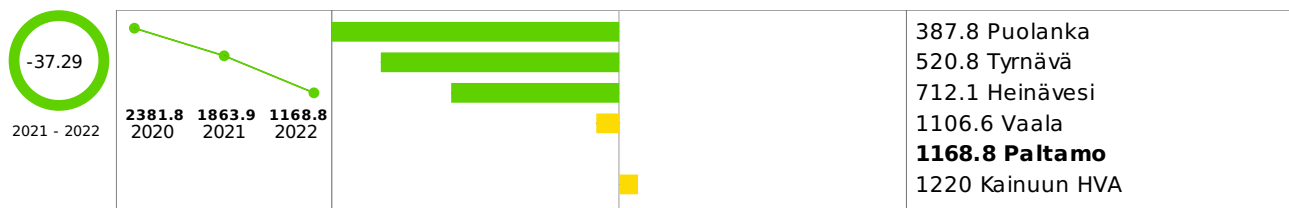
Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

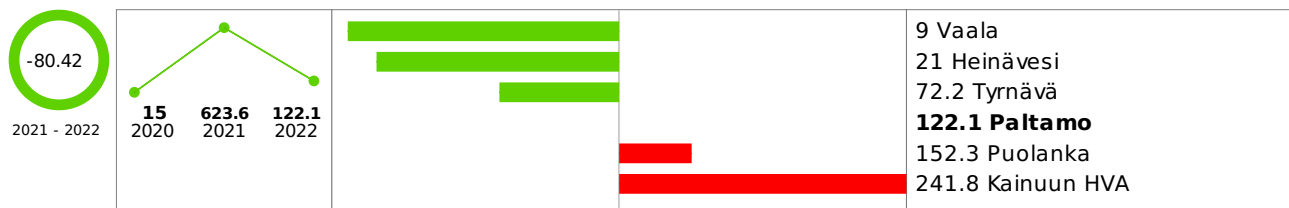
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiaista

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiaista

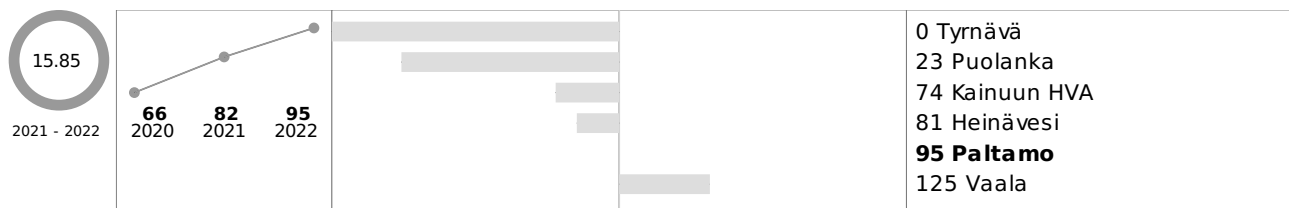

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiaista, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Lasten ja nuorten indikaattoritiedoista voidaan todeta, että monella osa-alueella on huolenaiheita kuten alakoululaisten koulukiusaaminen, liikkumattomuus, oman terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi kokevien määrä, yläkoululaisten koululounaan pois jättäminen ja erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit lasten psykiatriassa, jotka ovat kasvaneet. Osa tuloksista taas kertoo myönteisistä muutoksista, kuten tupakoinnin väheneminen, yläkoululaisten ylipainon laskeminen ja huumausainekokeilujen väheneminen. Aiempien vuosien indikaattoritietojen lisäksi Paltamossa on tehty paikallisia kyselyitä mm. Harrastamisen Suomen malliin liittyen ja kiusaamisen ennaltaehkäisyn osalta. Kyselyjen tulokset on koottu lyhyesti alle.

HARRASTAMISEN SUOMEN MALLIN KYSELY

Harrastamisen Suomen mallin harrastuskyselyssä N=235 tammikussa 2024 kyselyyn vastanneista:

- 72 % ilmoitti harrastavansa jotakin
- 28 % ei ollut harrastuksia, edellisvuoteen verrattuna harrastamattomien määrä on kasvanut noin 8 %.
- Kyselyyn vastanneista 49 % ilmoitti haluavansa uuden harrastuksen ja
- 51 % ilmoitti, ettei halua aloittaa uutta harrastusta.

Tarkemmassa tarkastelussa ilmeni, että 117 vastaajasta, jotka eivät harrastaneet vielä mitään 47 ilmoitti, ettei halua uutta harrastusta. Harrastuksilla voidaan nähdä olevan yleisesti myönteisiä vaikutuksia hyvinvointiin ja ne voivat ennaltaehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Lapsuudessa ja nuoruudessa omaksutut terveelliset elintavat ja harrastukset yleensä jatkuvat usein aikuisuuteen.

Kyselyn perusteella Paltamossa suosituimpia harrastuksia olivat: kuntosali, jääkiekko, maastopyöräily, parkour, jalkapallo, partio, lentopallo, kokkikerho, mopon korjaus, elokuva ja animaatio, piirustus, maalaus ja kuvataide, eläinkerho, koripallo, metsästys ja kerho, jossa voi kokeilla monia eri harrastuksia.

	n	Prosentti
Minulla on harrastus	81	34,9%
Minulla on useampia eri harrastuksia	86	37,1%
Minulla ei ole harrastuksia	65	28,0%

	n	Prosentti
Haluaisin aloittaa uuden liikuntaharrastuksen	56	24,5%
Haluaisin aloittaa uuden kulttuuriharrastuksen	11	4,8%
Haluaisin aloittaa jonkun muun uuden harrastuksen	63	27,5%
En halua aloittaa uutta harrastusta	117	51,1%

KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISYN KYSELY

Paltamossa oppilaille järjestettiin kiusaamisen ennaltaehkäisyyn liittyvä kysely 2024 (N= 182). Vastaajista 23 % oli Kontiomäen koulussa, 63 % Korpitien alakoulussa, 6% Korpitien yläkoulussa ja 8% lukiossa.

Onko sinua kiusattu tämän lukuvuoden aikana:

1. 47 % ilmoitti vuonna 2024, ettei häntä ollut kiusattu.
2. 22 % kertoi vuonna 2024, että häntä oli kiusattu.
3. 31 % ei osannut sanoa kiusaamiskokemuksesta.

Kiusaamista kokeneista 64 % oli kertonut kiusaamiskokemuksesta koulun aikuiselle ja 21 % ei ollut sanonut asiasta. 15 % vastaajista oli valinnut en osaa sanoa -vastausvaihtoehdon.

Kiusaamista kokeneet kertoivat, että kiusaaminen oli ilmennyt eniten nimittelyinä, tönimisenä, haukkumisena, uhkailuna, lyömisenä, potkimisena, matkimisena, selän takana puhumisena ja juoruiluna, yksin jättämisenä ja naurunalaiseksi tekemisenä. Osa oli kohdannut kiusaamista myös fyysisenä toimintana, kuten lyömisenä ja potkimisena. Epäasiallista kohtelua oli koettu ikätoverilta, alakoululaisilta, vanhemmilta yläkoulun nuorilta.

Asteikolla 1–10 kuinka turvalliseksi koet Paltamon koulun ja nuorisotilat keskiarvoksi vastaajat antoivat 7,4.

Vastaajat nostivat keskeisiksi toimiksi:

1. Kertomisen opettajalle.
2. Toivottiin rehtorin puuttumisen asiaan.
3. Vastaajat toivat esiin, että kiusaajalle tulisi selventää, ettei kiusaaminen ole sallittua, ja että asiaa tulisi seurata systemaattisemmin opettajien taholta, ettei kiusaamista enää tapahtuisi.
4. Kiusaamiseen puuttuminen mahdollisimman aikaisin ja ilmoittaminen kiusaajan huoltajille välittömästi.
5. Molempia osapuolia toivottiin autettavan.
6. Seuraamukset kiusaajalle esim. jälki-istuntona ja puhutteluna.
7. Anteeksi pyytäminen kiusatulta.
8. Ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi mainittiin mm. asiasta kuuluttaminen aika ajoin kaikille, ettei ketään saa kiusata, lisäksi toivottiin enemmän keskustelua kiusaamisesta, ryhmätyömuotoisia, kannustustauluja hyvään käytökseen, josta saisi palkinnon tms, ja että jokainen hyväksyttäisiin sellaisena kuin on, ja että lapset ja nuoret totutettaisiin jo lapsena erilaisiin ihmisiin.

- Oppilaista 48 % ilmoitti, ettei tiedä mikä SoPu-tiimi on ja mitä se tekee.
- 25 % kertoi tietävänsä, mikä se on ja mitä se tekee ja
- 27 % oli valinnut vastausvaihtoehdon en osaa sanoa.

Kiusaamistilanteita on usein vaikeaa havaita, eivätkä lapset ja nuoret useinkaan kerro osallistumisestaan kiusaamistilanteisiin tai siitä, että he ovat kokeneet kiusaamista. Tästä syystä on tärkeää, että lähiaikuiset ovat tietoisia lapsen toimista ja tekemistä niin koulu- kuin vapaa-ajalla ottaen huomioon myös digitaaliset sovellukset ja välineet, joissa lapset viettävät aikaa. Paltamossa kiusaamista oli tapahtunut myös digitaalisissa viestintäkanavissa, mutta se ei ole vielä Paltamossa niin yleistä kuin muualla Suomessa.

Lasten ja nuorten kyselyyn vastanneista 37 % ilmoitti, etteivät he ole keskustelleet kotona kiusaamisesta ja sen vaikutuksista.

HUOLTAJIEN KYSELYN VASTAUKSET

Paltamossa on huoltajille järjestetty kolmena keväänä kiusaamisen ennaltaehkäisyyn liittyvä kysely. 2024 (N= 59) ja 2023 (N=49) sekä vuonna 2022 (N=87).

Onko lastasi kiusattu -kysymykseen vastanneista:

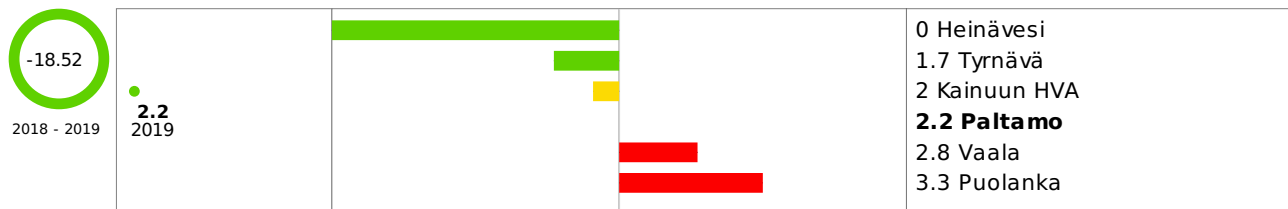
1. 59 % ilmoitti vuonna 2024, ettei heidän lastaan oltu kiusattu kouluissa. Vastaava tulos vuonna 2023 oli 55 % ja vuonna 2022 oli 52 %
2. 31 % kertoi vuonna 2024, että heidän lastaan oli kiusattu koulussa. Vastaava tulos vuonna 2023 oli 32 % ja vuonna 2022 oli 38 %
3. 10 % ei osannut sanoa kiusaamiskokemuksista. Vastaava tulos vuonna 2023 oli 12 %.

Tulokset ovat menneet myönteiseen suuntaan, joskin kiusaamista esiintyy vielä lasten ja nuorten keskuudessa verrattain paljon. Kouluterveyskyselyn tulokset indikaattoritiedoissa osoittavat 4.lk - 5.lk oppilaiden kiusaamiskokemusten olevan verrattain korkealla suhteessa muihin vertailukuntiin ja koko Kainuuseen.

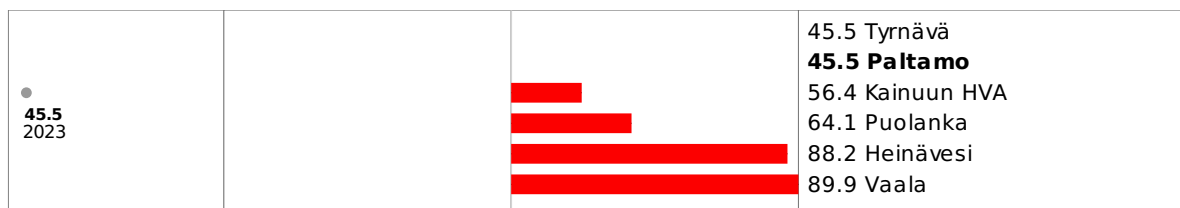
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

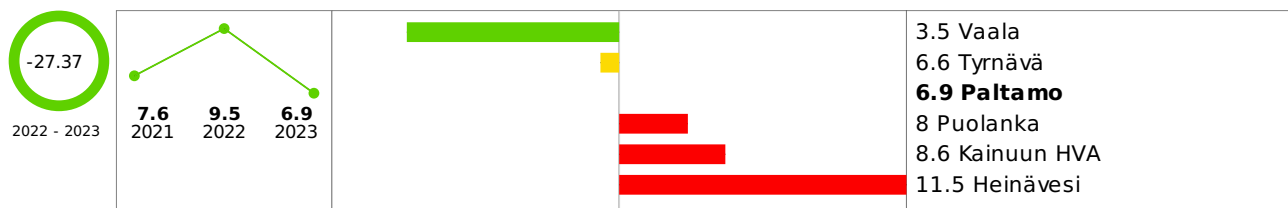
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kuntoutusrahaa saavat 16 - 19-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

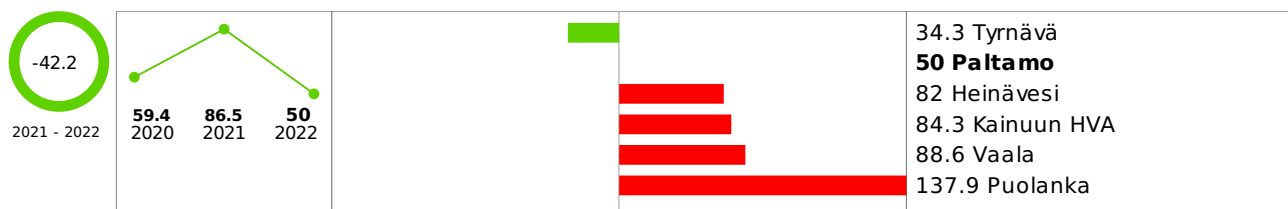
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

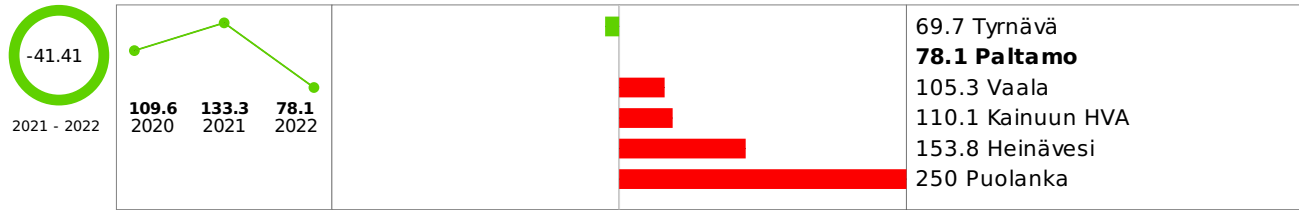

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

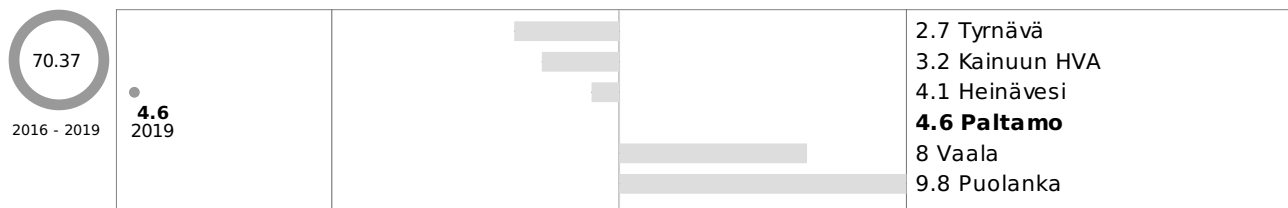
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Nuorista ja nuorista aikuisista on Paltamon osalta vähemmän tilastotietoa saatavissa. Kouluterveyskyselyn tulokset toisen asteen lukiokoulutuksessa opiskelevien tuloksien osalta eivät ole saatavissa vähäisen vastaajamäärän määrän ja tietosuojan vuoksi. Hyvinvointiaktivaattori on ollut mukana vuosittain Paltamon kutsunnoissa tehden fyysisen kunnon mittauksia kutsuntaikäisille, joiden tulokset on listattu alle.

Kutsuntaikäisillä oli mahdollisuus käydä Paltamon kutsuntatilaisuudessa 18.8.2023 fyysisen kunnon mittauksissa. Kutsuntoihin osallistui 22 henkilöä, joista 20 osallistui fyysisen kunnon mittauksiin. Osan testeistä pystyi halutessaan jättämään pois esim. fyysisen vamman tms. esteen vuoksi. Mittausten mukaan fyysisen kunnon osa-alueissa (jalkojen lihasvoima, punnerrus ja puristusvoima) on selkeästi kehitettävää. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin edellisvuotena.

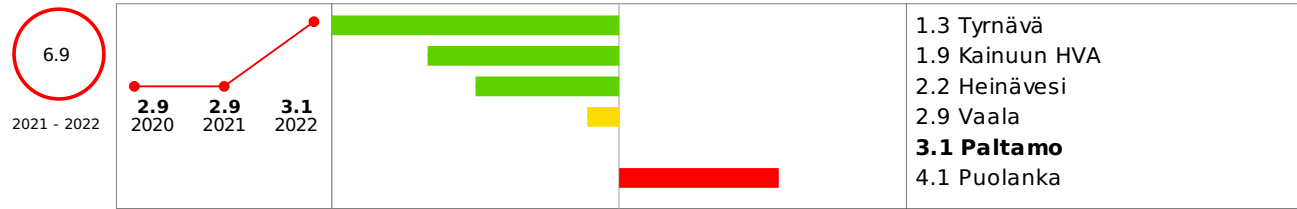
PALTAMO 18.8.2023	KYYKKYTESTI	PUNNERRUS	PURISTUS VASEN	PURISTUS OIKEA
Tulokset koonti: N= 20 Kutsuntoihin osallistui yht. 22 hlö. joista fyysisen kunnon mittauksessa kävi 20 hlö.	Heikko = 2 10%	Heikko = 5 25%	selvästi keskimääräistä heikempi = 13 65%	selvästi keskimääräistä heikempi = 11
Osa testeistä oli mahdollista jättää pois, esim. vamman tai muun syyn vuoksi.	Välttävä= 9 45%	Välttävä = 5 25%	jonkin verran keskimääräistä heikempi = 7 35%	jonkin verran keskimääräistä heikempi = 7 35%
	Keskinkert. = 7 35%	Keskinkert. = 2 10%	keskimääräinen = 0	keskimääräinen = 2 10%
	Hyvä = 1 5%	Hyvä = 4 20%	jonkin verran keskimääräistä parempi = 0	jonkin verran keskimääräistä parempi = 0
	Erinomain. = 0	Erinomain. = 1 5%	selvästi keskimääräistä parempi = 0	selvästi keskimääräistä parempi = 0

TYÖIKÄISET

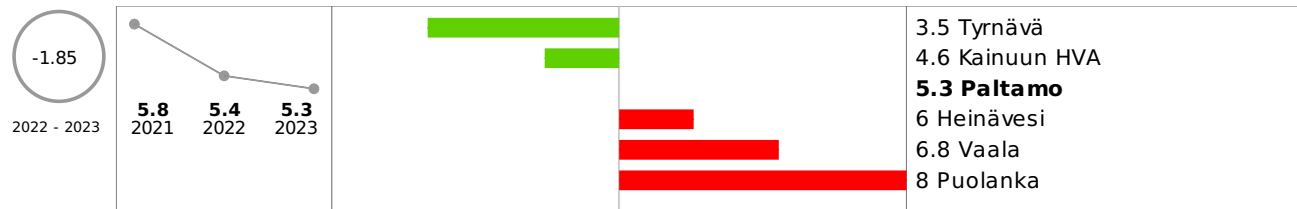
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

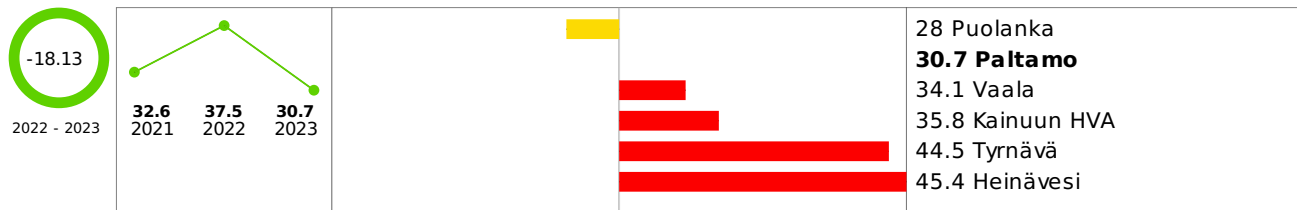
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

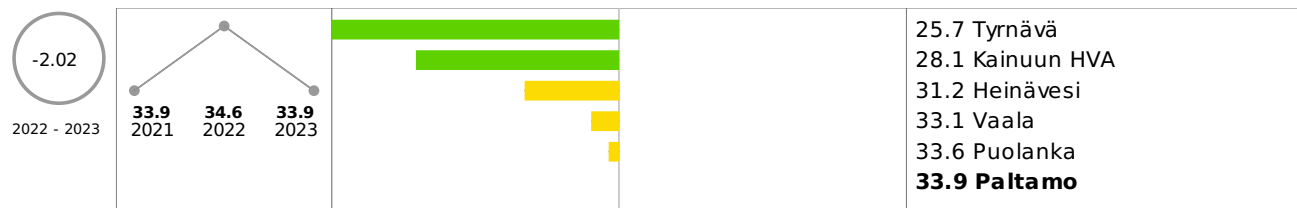
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

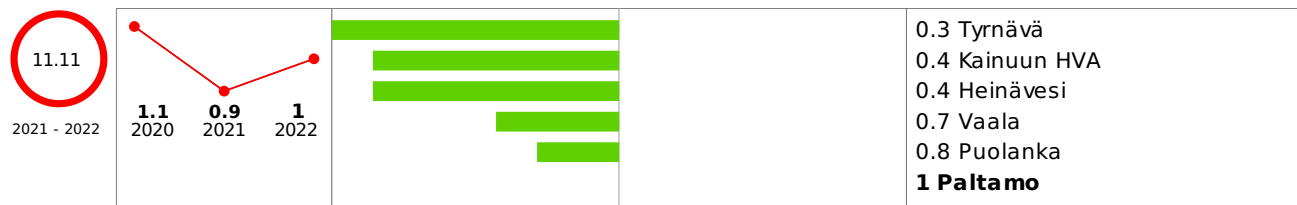
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

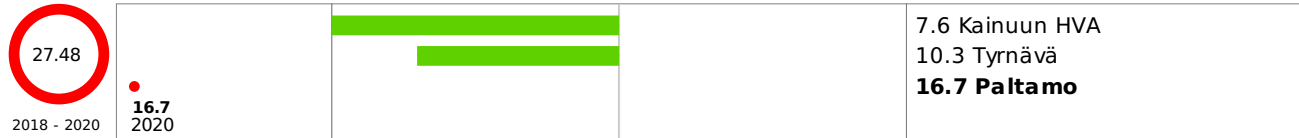
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

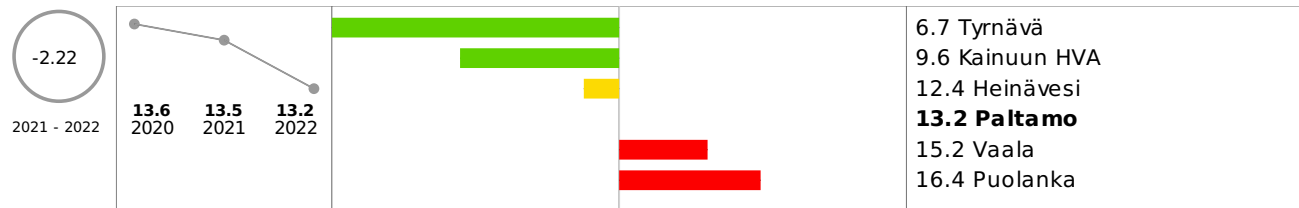
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Raskaudenkeskeytykset / 1 000 15 - 49-vuotiasta naista

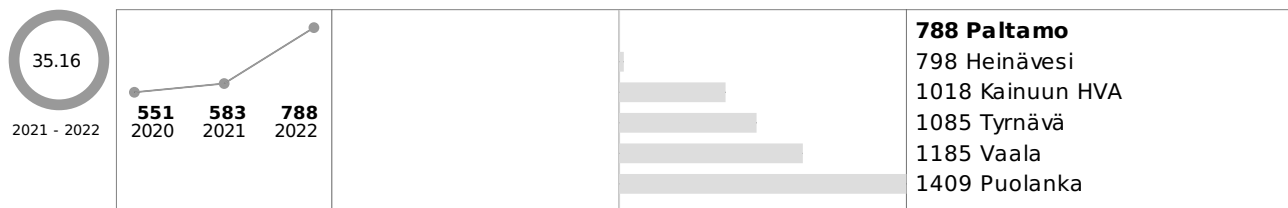
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

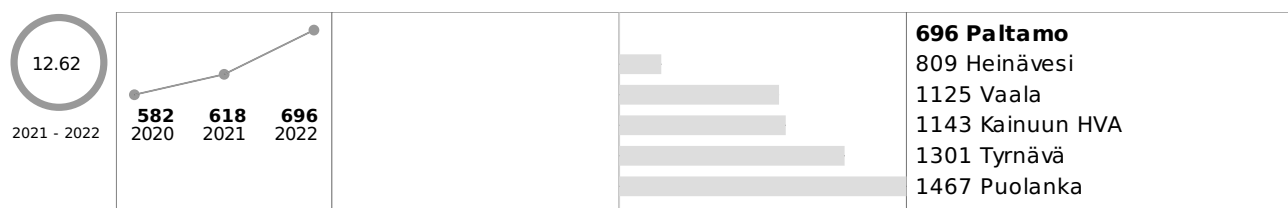
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

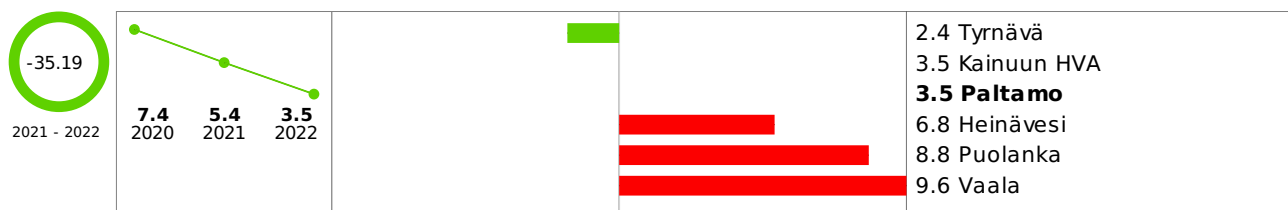
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

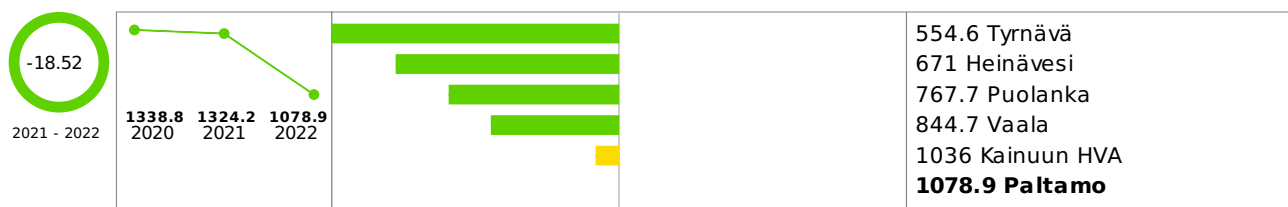
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

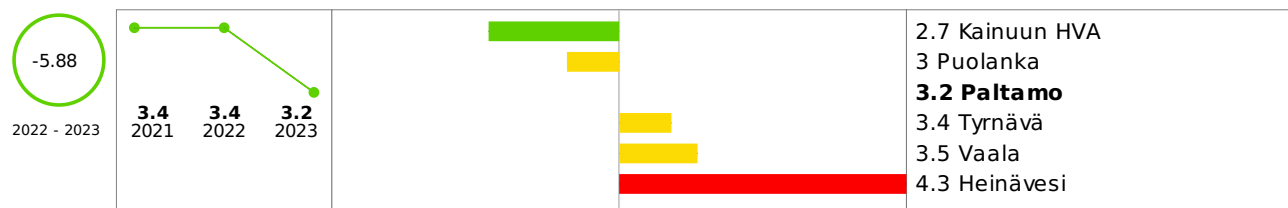
Työikäisten indikaattoritiedoista voidaan todeta, että huolenaiheita on tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien ja verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien määrät, jotka ovat nousseet. Osa tuloksista taas kielii myönteisistä muutoksista kuten aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit, jotka ovat laskeneet, mutta ovat vielä vertailussa selkeästi korkeammalla suhteessa muihin vertailukuntiin.

IKÄIHMISET

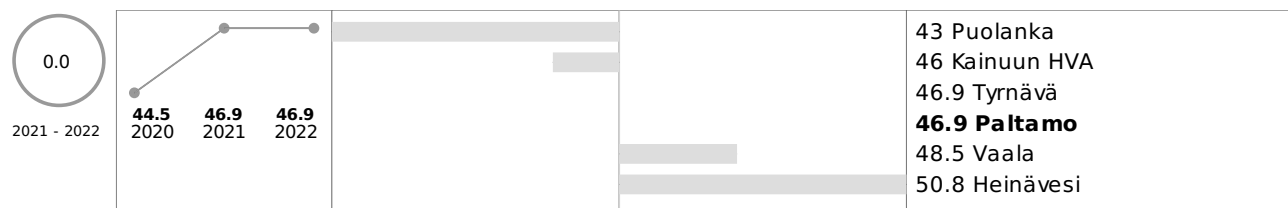
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Erytiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

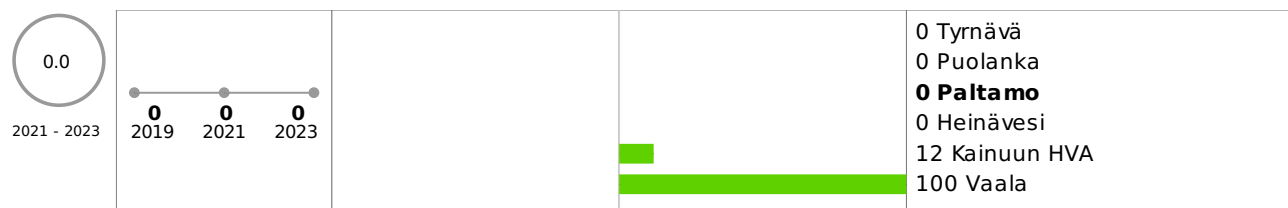
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

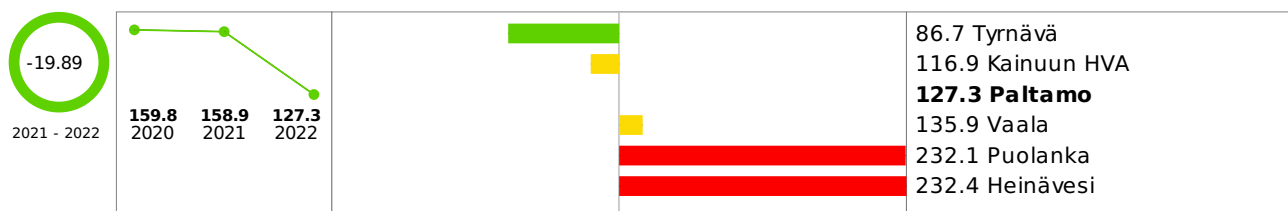
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %

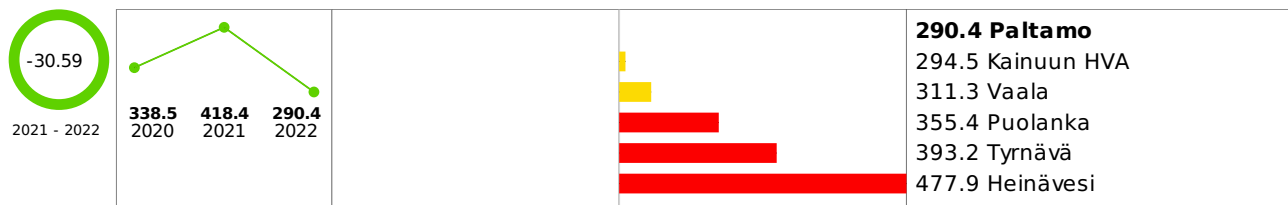
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta

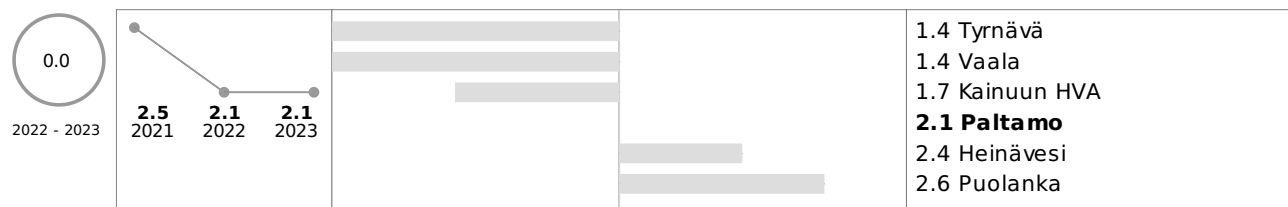

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

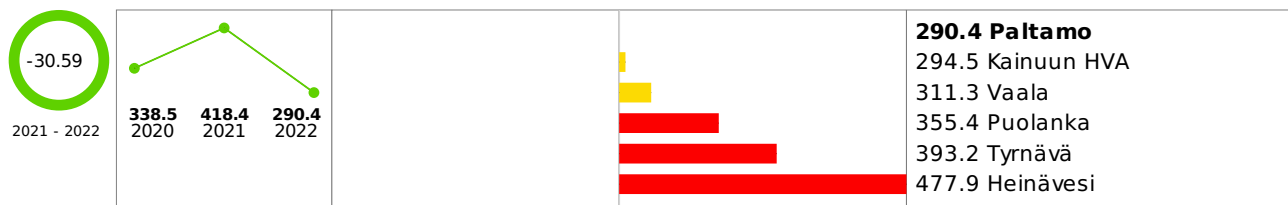
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

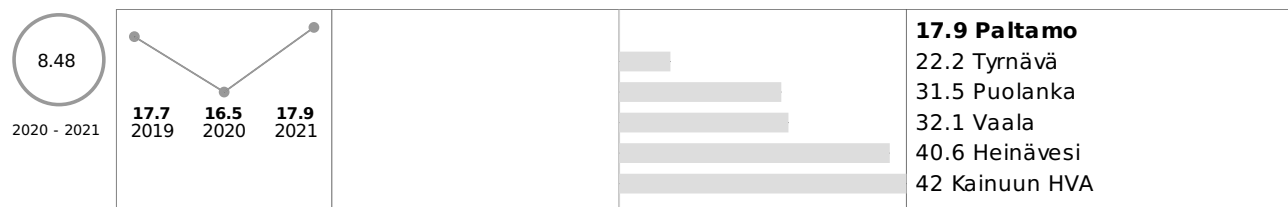

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

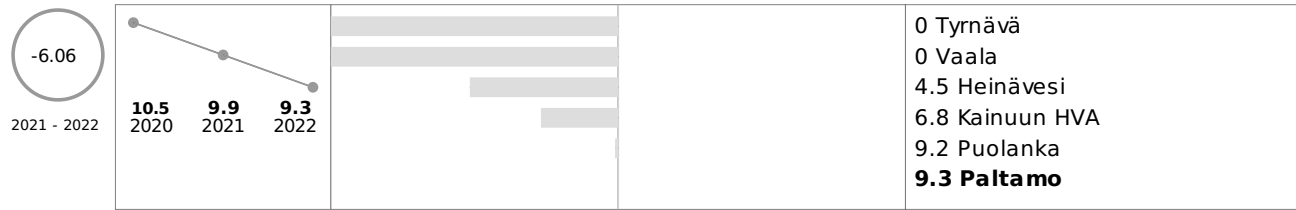
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, iäkkäät, Enintään 500m [%]

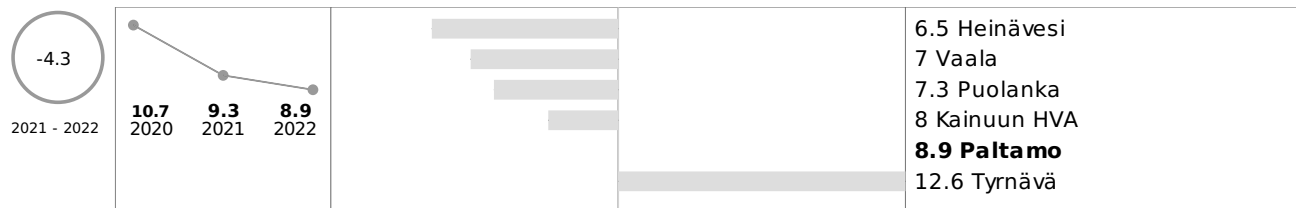
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

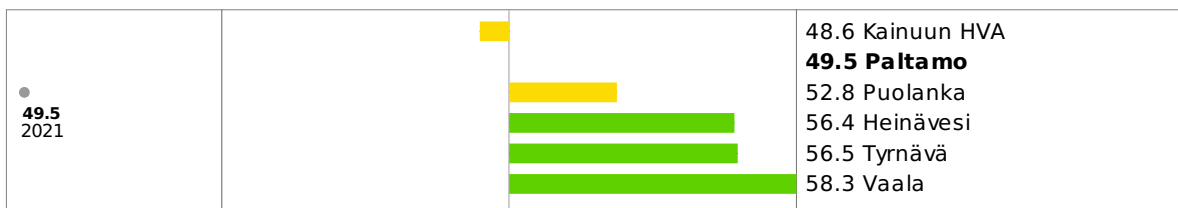
IKÄIHMISET - Yhteenveto

Ikäihmisten indikaattoritiedoista voidaan todeta, että huolenaiheita on psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä, jotka ovat nousseet. Kehitettävää löytyy myös ikääntyneiden ravitsemusterveyden edistämiseen liittyen. Osa tuloksista taas kieli myönteisistä muutoksista kuten vähentyneet kaatumiset ja niihin liittyvien hoitajaksojen määrät.

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Sairastavuusindeksi, ikävakioitu

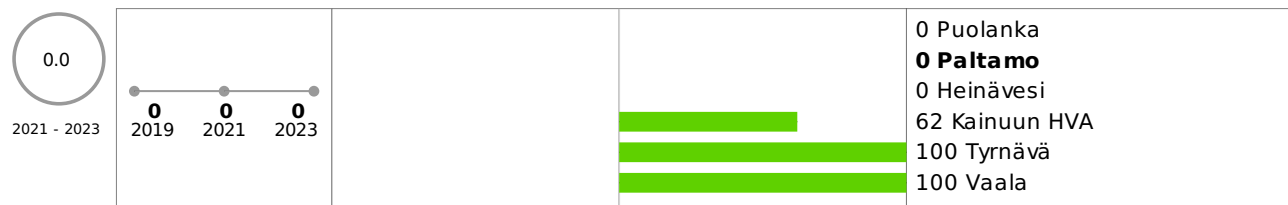
Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista

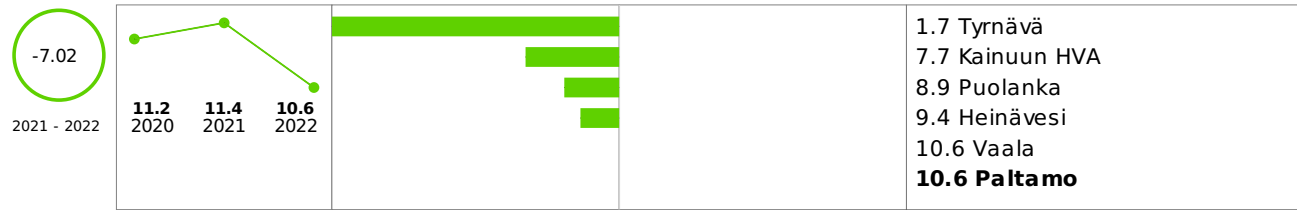
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista

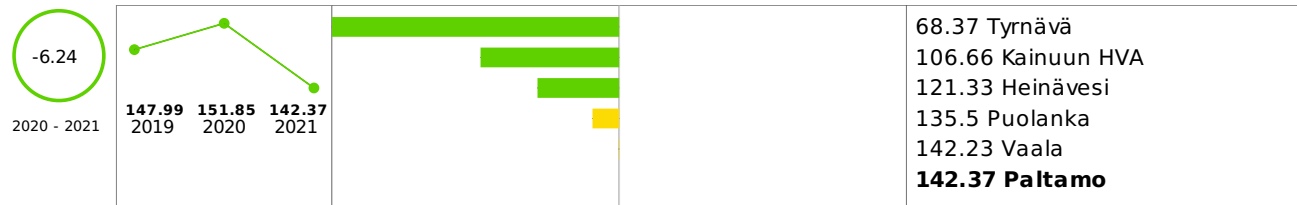
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %

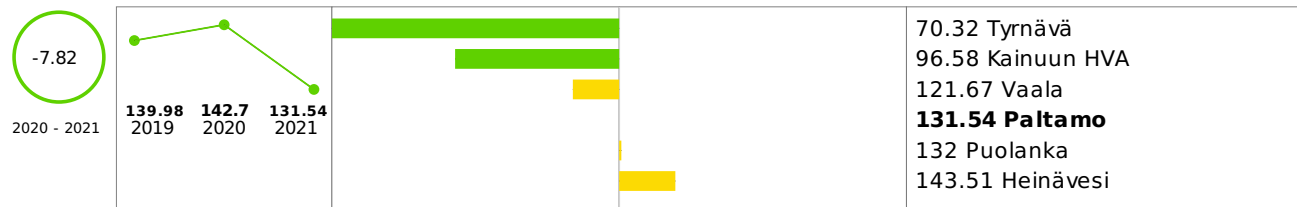
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

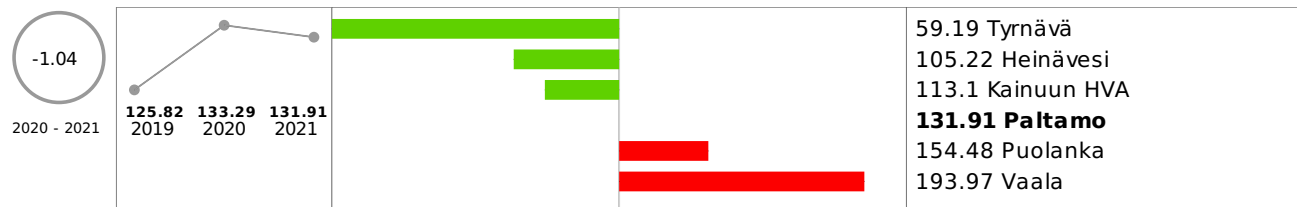
Huono-osaisuus yhteensä

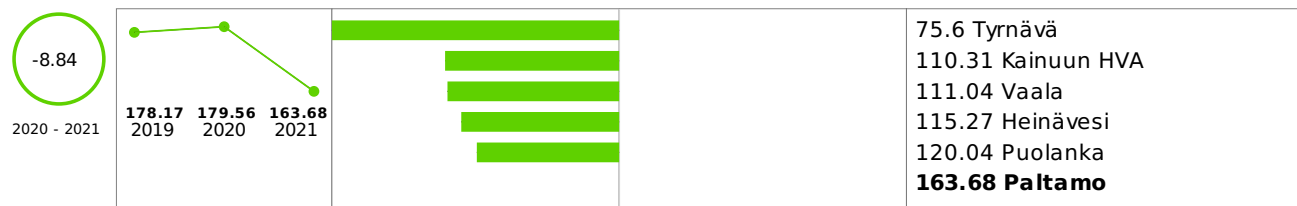
Inhimillinen huono-osaisuus

Huono-osaisuuden sosiaaliset seuraukset

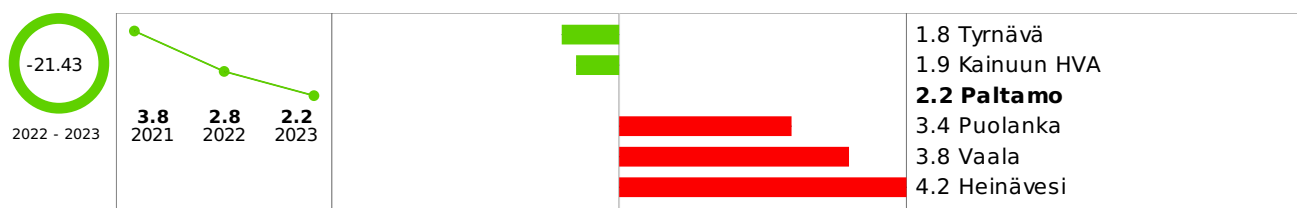

Huono-osaisuuden taloudelliset yhteydet

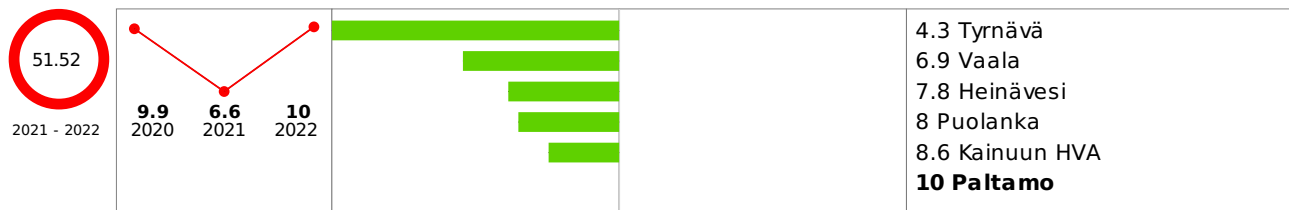

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

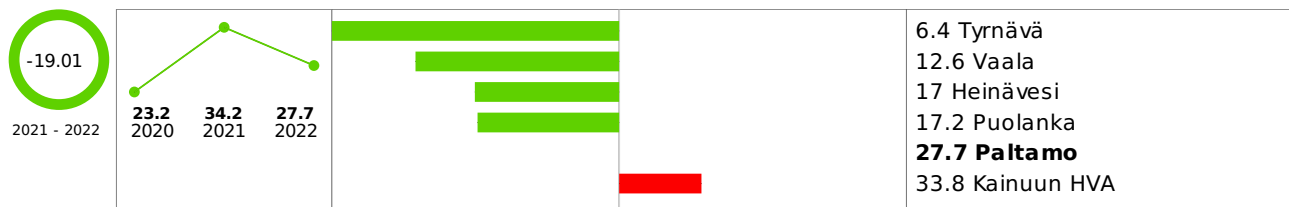
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

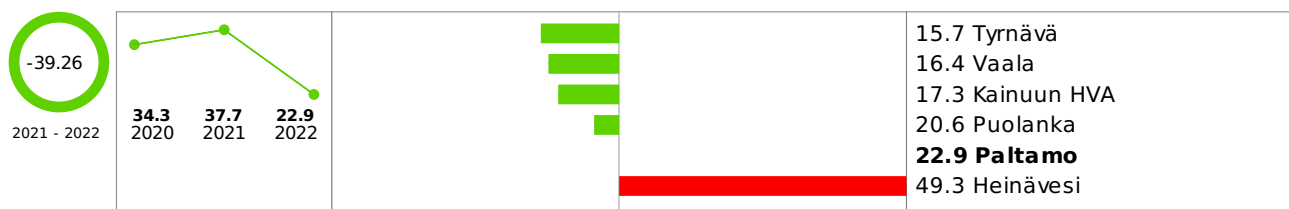
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

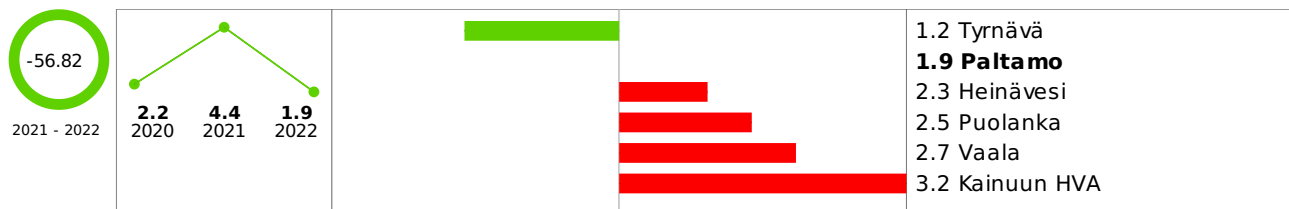
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

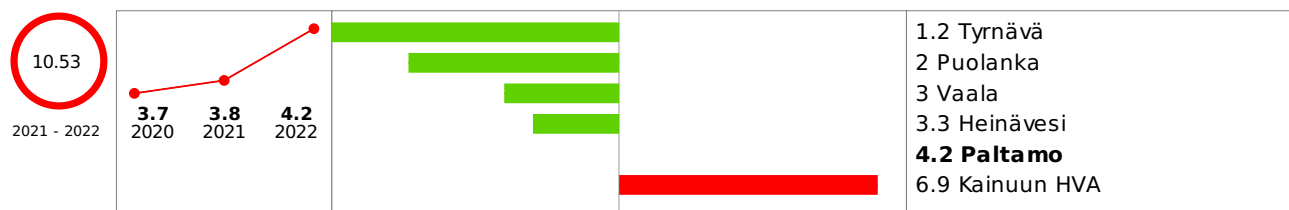
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1 000 asukasta

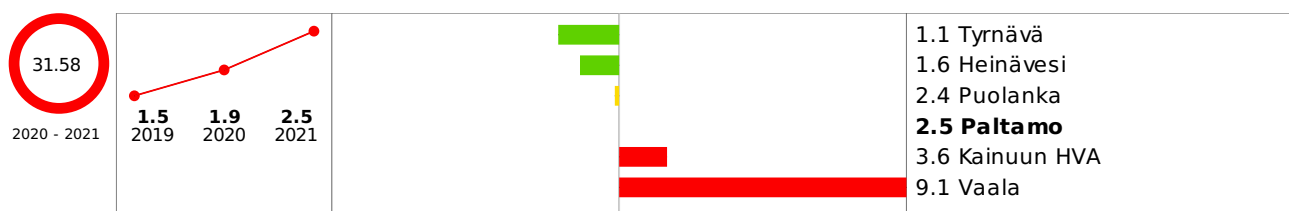
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

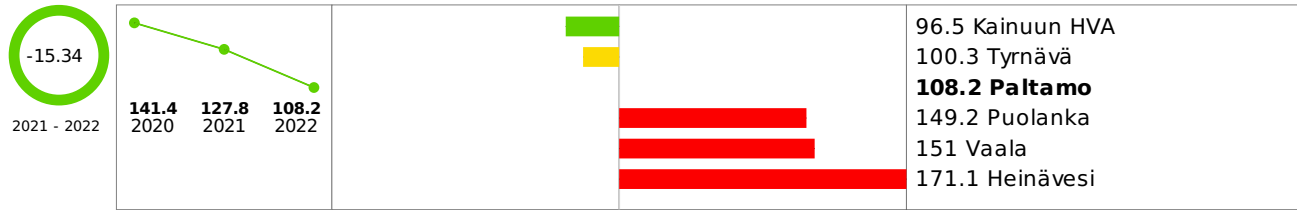
Päihtyneiden säilöönnotot / 1 000 asukasta

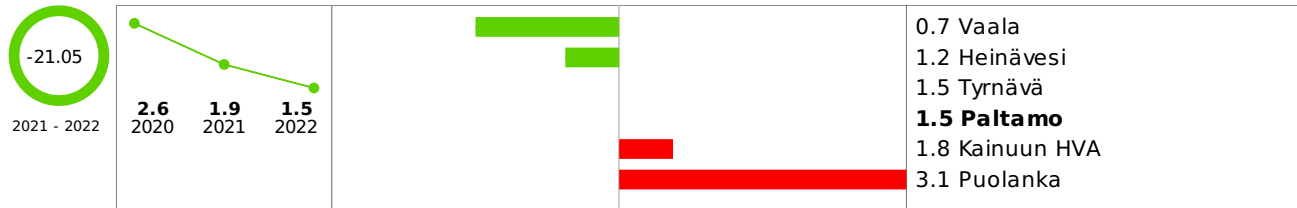
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

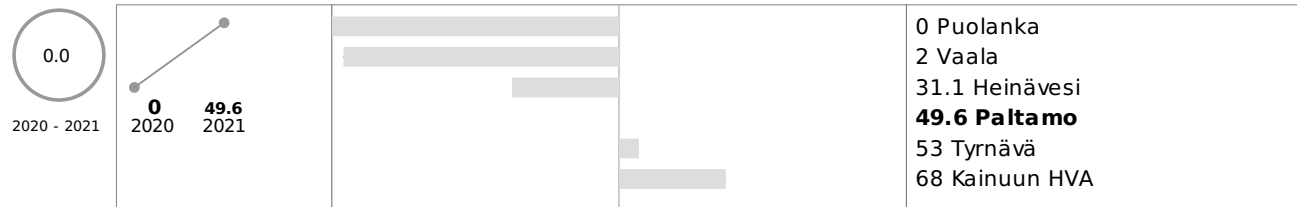
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

Täydentävää toimeentulotukea vuoden aikana saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

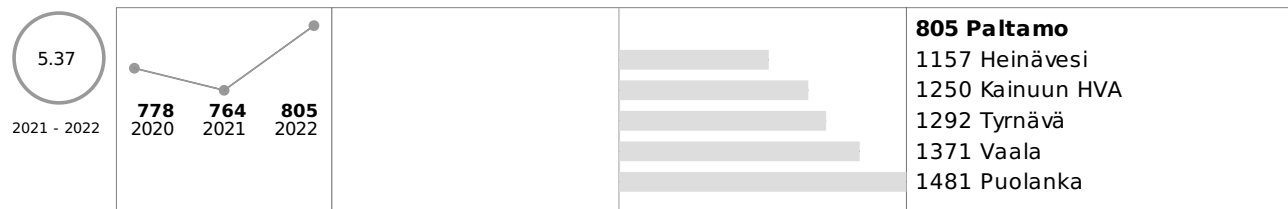
Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkitä asuvat, % asukkaista

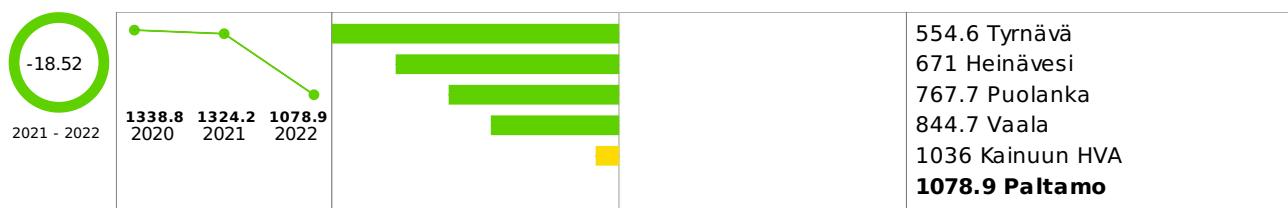
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

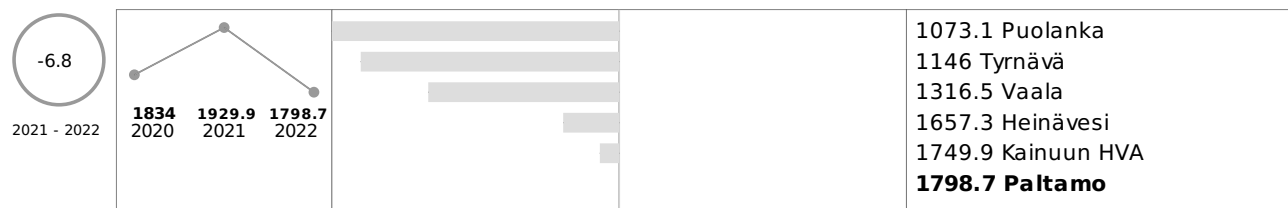
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

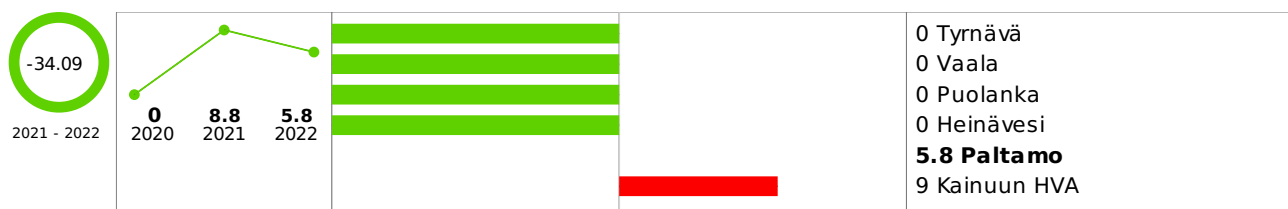
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

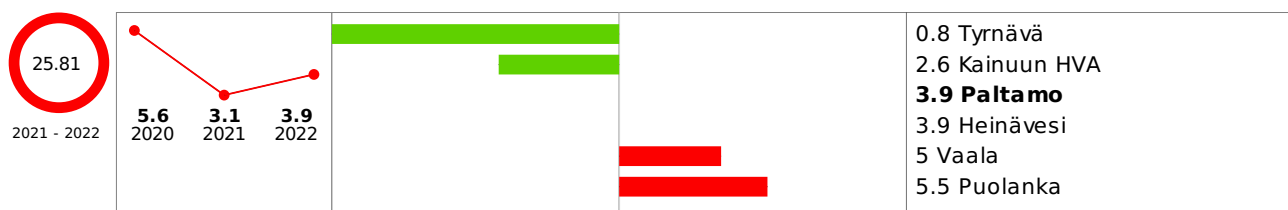
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta

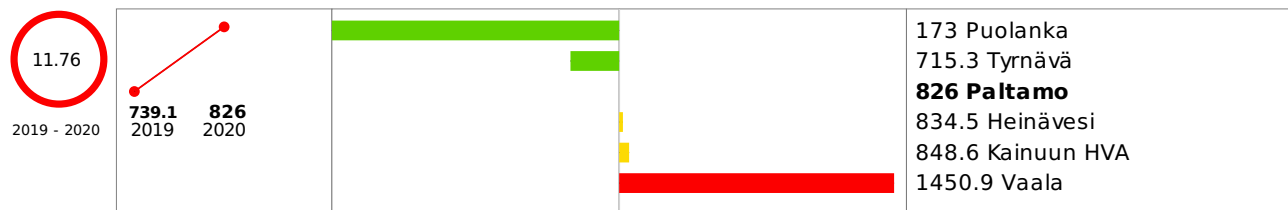
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta

Perusterveydenhuollon (mukaan lukien suun terveydenhuolto) nettokäyttökustannukset, euroa / asukas (-2020)

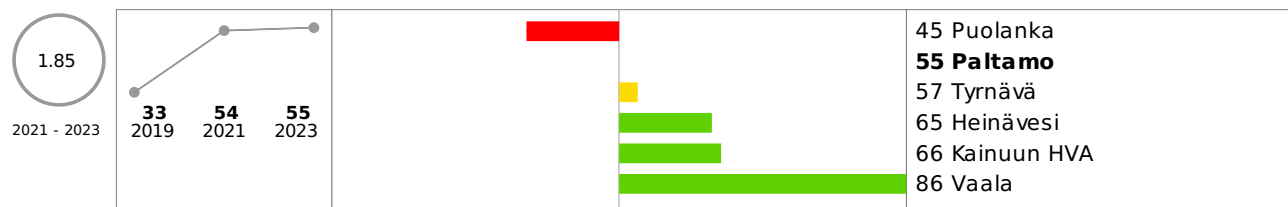

Vapaa-aika

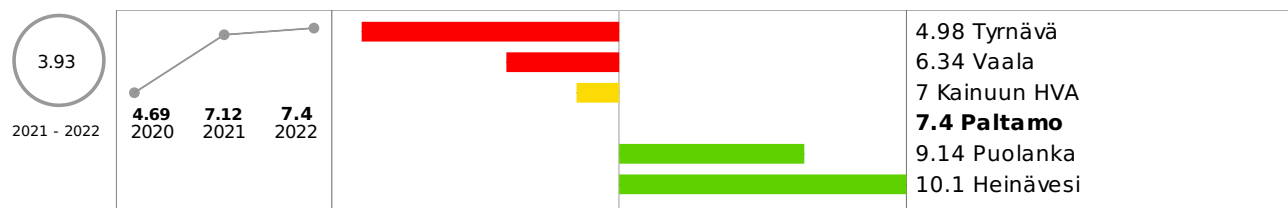
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

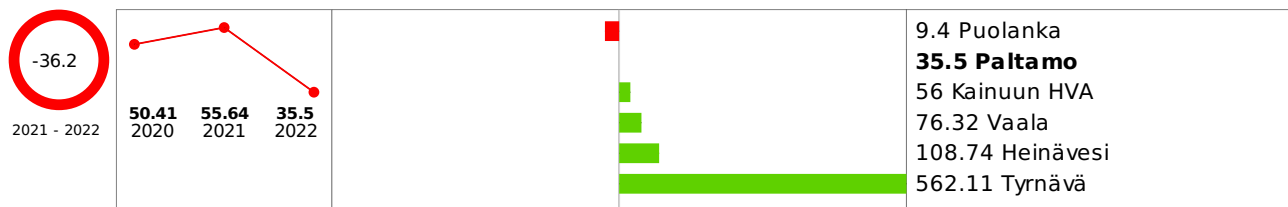
Kulttuurin edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

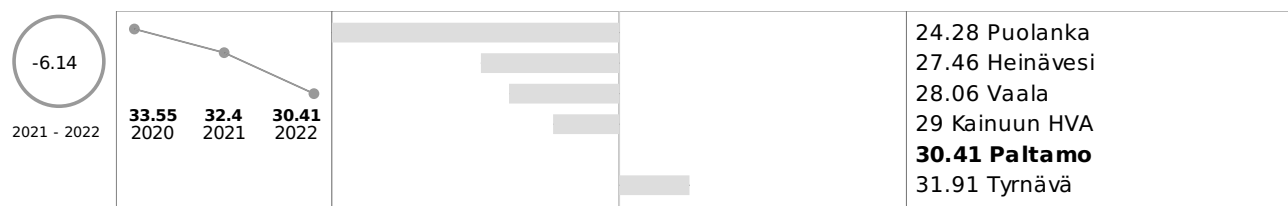
Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluku

Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000)

Kirjasto, lainaaja / asukasluku %

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Kaikkien ikäryhmien indikaattoritiedoista voidaan todeta, että huolenaiheita on päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat ja päihtyneiden säilöönotot, jotka ovat nousseet. Huolta herättävät myös henkeen ja terveyteen liittyvien rikosten lukumäärä, joka on kasvanut. Osa tuloksista taas kertoo myönteisistä muutoksista kuten alentuneesta alkoholin kulutuksesta, mutta on vielä muihin vertailukuntiin verrattuna korkein. Myös rattijuopumustapausten määrät ovat laskeneet. Aikuisten mielenterveyspalveluiden avohoitokäynnyt ovat laskeneet, mutta ovat vielä vertailukuntiin verrattuna korkeimmalla tasolla. Kunnan liikunnan edistämisen TEA-pistemäärä on myönteisesti noussut.

Huono-osaisuudella tarkoitetaan moniulotteisia hyvinvointivajeita, jotka liittyvät elintason, elämänlaatuun ja elämäntapaan. Sitä mittaavat eri indikaattorit kuten toimeentulo-, päihteisiin ja mielenterveyteen ja työllisyyteen liittyvät indikaattorit. Paltamon huono-osaisuuden kokonaisindikaattori on muihin vertailukuntiin korkeimmalla tasolla ja tarkemmin tarkasteltuna se näyttäytyy huono-osaisuuden taloudellisissa yhteyksissä, joita on mitattu mm. seuraavilla indikaattoreilla: täydentävällä toimeentulotuella, kunnan osarahoittamalla työmarkkinatuella, aikuisten mielenterveyspalveluiden avohoitokäynneillä, lastensuojelun laitos- ja perhehoidon nettokäyttökustannuksilla sekä päihteiden vuoksi terveyskeskuksen ja sairaaloiden vuodeosastoilla hoidettujen potilaiden suhdeluvulla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytännön tasolla puhutaan yksinäisyyden, syrjäytymisen, pienituloisuuden, osallisuuden ja mielenterveyden sekä päihteisiin liittyvistä haasteista, jotka kasautuvat tietyille ryhmille yhteiskunnassa. Näitä asioita tulisi ottaa enenevässä määrin huomioon eri palveluissa sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävässä toimenpiteissä huono-osaisuuden vähentämiseksi.